

Новы Час

СЯМЕЙНЫЯ ПРАБЛЕМЫ
КАМУНІСТА СІМАНЕНКІ

Стар. 11

АЛЯКСАНДР ПАТУПА:
ПРЫ ПЭЎНЫХ УМОВАХ ГРАМАДСКА-КАНСУЛЬТАЦЫЙНАЯ РАДА
МОЖА ПРЫНЕСЦІ СТАНОЎЧЫЯ ВЫНІКІ

ЗЯНОН ПАЗЬНЯК:
ТРЭБА РАТАВАЦЬ НАЦЫЮ, А НЕ РЭЖЫМ

Стар. 4

АБЫВАЦЕЛЬ У ВАРУНКАХ КРЫЗІСУ

Пра эканамічны крызіс не чуў хіба толькі глухі.

Стар. 6

УСПАМИНЫ ПРА ЛЯВОНА БАРАЗНУ

У мінулым годзе споўнілася 80 гадоў
з дня нараджэння Лявона Баразны (1928–1972).

Стар. 15

ЧЫТАЙЦЕ
Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

«Кім быць»

Беларусь рыхтуеца да
перапісу 2009 года.

Спроба фельетона ў выкананні
Марыі Мартысевіч

▶ АД РЭДАКТАРА

Сэрца ў клетку. Студэнцкая работа

Аляксей Кароль

Дзве падзеі апошнім часам мелі
дастаткова шырокі грамадскі розгалас.
Першая — стварэнне грамадскіх
камісій пры ўладных структурах з
запрашэннем у іх склад апазіцыянераў.
Другая — прызыў у войска трох
апазіцыйных моладзевых лідэраў:
Франака Вячорку, Івана Шылу і Зміцера
Хведарука. Адно, па логіцы, выключае
другое, але, як не дзіўна, яны —
узаемаабумоўлены.

Два ў адным. І тры, і пяць, і... Бо аўтарытарная палітычная сістэма мае сваю шкалу каштоўнасцей і прыярытэтаў, якія, аднак, вызначаюцца адзінай мэтай, падпіадкоўваюцца адной звышзадачы — самазахаванню, утрыманню ўладных пазіцый. Любымі сродкамі.

На сучасны момант збег рознага кшталту абставін прадыктаваў кіроўнай беларускай групу неабходнасць кропну на Захад. Але з дакладным разлікам, каб вымушаныя паслабленні не аблінуліся нечакана некантралюемай ланцугтовай рэакцыяй перамен.

Стварэнне грамадскіх камісій — менавіта з таго ж набору маніпуляцый. Гэта далёка не прапанова “круглага стала”, і нават не пра-

ДВА Ў АДНЫМ

нова фармавання камісій пры першых-трохі асобах, але пры асобах несамастойных. Якіх можна ў любы момант, у выпадку суроўай неабходнасці ці ў выпадку перамогі “ястраўба”, абвінаваці ў скажэнні генеральнай лініі і паказальна пакараць.

Двайная перастрахоўка. І трэцяя: персанальная запрашэнне ў склад камісій апазіцыянераў. Не вы выбіраце, а мы. Каб нават і намёку не было на існаванне нейкіх апазіцыйных структур. Каб кінць цену падазрэння ў калабарацыі на запрошаных. Каб захаваць за сабой свободу рук у адносінах і да структур, і да асобаў: каму — пернік (дакладней, пакуль толькі абортка ад перніка), каму — бізун.

Тактыка відавочная і для ўсіх запрошаных. З небагатым для іх выбарам: пайсці ці адмовіцца. У сітуацыі дыялога, як бы яе ні ацэніваць, рашэнне “пайсці” было лагічным. Але ж вядомая і рэцептура таго гарапэння: перавесці сваё персанальнае рашэнне на рашэнне той апазіцыйнай структуры, да якой належыць запрошаны, і дакладна сформуляваць умовы свайго ўдзелу ў камісіі. Якія адначасова выступаюць і парасонам свайго асабістага маральна і палітычнага гонара.

Першае не зрабіў нікто. Пра свае ўмовы публічна заўважана засведчыў толькі Алег Трусаў. Не заўважанымі, на жаль, засталіся ўмовы, выпущаныя Жаннай Літвіной, старшынёй Беларускай асацыяцыі журналістаў. Якраз сур’ёзны і прынцыпавы: роўныя эканамічныя і прававыя ўмовы для ўсіх СМИ, акредытация журналістаў замежных СМИ, свабодны доступ да інфармацыі, заканадаўча аформленне вяртанне ўсіх незалежных СМИ ў сістэму распаўсюду, карэктроўка новага закона аб друку.

Кантроль за інфармацыйнай прасторай для любога аўтарытарнага рэжыму з’яўляецца адной з галоўных умоў яго існавання. І менавіта на гэтай лініі дыялога-супрацьстаяння момант ісціны набліжаецца ўшчыльнью. Бо 8 лютага ўступае ў сілу новы закон аб друку. Між тым на “круглым стале” па праблемах СМИ, арганізаваным 4 лютага Міністэрствам інфармацыі і АБСЕ з удзелам першага намесніка кіраўніка Адміністрацыі презідэнта Наталляй Пяткевіч, ад незалежнай журнالісткай супольнасці прысутнічалі лічаныя асобы. Суадносіны для інфармавання грамадскасці, пра што там ішла гутарка і да якіх высноў прыйшлі, — відавочна нераўнапраўная.

Найболльш нечаканым і найменш маўтиваным на фоне дыялога, на фоне палітыкі лавіравання паміж Захадам і Усходам, выглядае прызыў у войска трох актыўістаў моладзевага руху. Нават па крытэрах аўтарытарнай сістэмы. Прывым такі дэмантрэтруён брутальны. З папярэднім выключэннем кандыдатаў у салдаты са школы і ВНУ, каб пазбавіць іх права на адтэрміноўку. З перапісванием медычных заключэнняў. З уварваннем невядомых “камандас” у шпіталь. Збіццём і этапаваннем у кайданках да месца службы. З шэрагам іншых відавочных парушэнняў заканадаўства. З прапагандысцкім забеспячэннем: спецыяльны сюжэт па тэлебачанню ў “Панараме” з удзелам вайскоўцаў высокага рангу.

Здавалася б, навошта і каму гэта трэба? На фоне гучна абвешчаных дыялога і лібералізацыі? За два месяцы да заканчэння выпрабавальнага тэрміну, вызначанага ЕС для афіцыйнага Мінску? Відавочна ж, што ўстойям рэжыму хлопцы не пагражалі.

Ці не разлічылі, што аперацыя гэта атрымае такі розгалаў? Ці, наадварот, гэта было мэтанакіраванае пасланне прыхільнікам перамен ад прыхільнікаў жорсткага курсу ўнутры сістэмы? Ці гэта было свядомым пасланнем Захаду: палітычных з турмай выпускнілі, астатнія — наша ўнутраная справа? У пацверджанне публічных заяў некаторых афіцыйных асоб: дыялог і эканамічныя прэферэнцыі без усялякіх папярэдніх палітычных умоў з вашага боку.

Усё робіцца зразумелым, калі паставіць аперацыю “прызыў трох” у агульную канву пераследу моладзевых дэмакратычных актыўістаў. Гэта адзін з прэвентыўных ударуў па тых, каго аўтарытарная сістэма лічыць найболльш небяспечнымі для сябе. Са статуснай апазіцыяй на сёння ўсё зразумела. Ёй — камісіі. А вось непакорнай моладзі — рэпрэсіі: не турма, дык армія. Запалохаць, раздрабіць, супрацьпаставіць адных другім — з правераных сродкаў. Аўтарытарная сістэма не можа існаваць без падсістэмы застрашвання. Мянляюцца толькі сродкі. Грамадства атрымала сігнал: поўны адкат не выключаны.

Пакуль наша рэчаіснасць не дае нам адказу, якая сіла, якая тэндэнцыя возьме верх у гэтай чорнай скрыні “два ў адным”. Ведаєм, праўда, агульныя вынікі: аўтарытарныя рэжымы непазбежна зжываюць сябе. А вось калі, раней ці пазней, — залежыць ад зневініх сіл уплыву.

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

▼ НАВІНЫ РЭГІЁНАЎ

ГЛЫБОКАЕ

Прыхільнікі рэгіянальной газеты "Вольнае Глыбокое" падалі ўрайвыканкам заяўку на правядзенне пікетаў.

Пікеты чытачы збіраліся ладзіць у падтрымку выдання, якое яны не могуць набываць у шапіках "Белсаюздруку" і атрымліваць па падпісцы праз "Белпошту". Але ў правядзенні мерапрыемстваў было адмоўлене. Адзінае, што крыху сучешыла рэдактара газеты Яраслава Берніковіча, дык гэта адказ чыноўніку: "Я гадоў сем пішу розныя звароты і заявы ў выканкам. Сёння ўпершыню атрымаў адказ па-беларуску. Хоць арфаграфічнымі памылкамі, але па-беларуску! Нават чытаць прыемна!"

СВІСЛАЧ

Раённыя ўлады прынялі рашэнне пра пабудову помніка ў гонар загінулых воінаў-афганцаў.

Ён будзе размешчаны на алеі Герояў, дзе знаходзяцца помнікі Сталіну, Леніну, Траўгуду (герою вызвольнага паўстання 1863–1864 гадоў), воінам-вызваліцелям другой сусветнай вайны, а таксама Кастусю Каліноўскому. Помнік Каліноўскому, які, дарэчы, быў паставлены ў 2000 годзе, амаль адразу пачаў рушыцца. У мінульым годзе камунальныя службы горада яго знялі і паабязцілі грамадскасці ўсталяваць новы. Аднак неўзабаве быў разбураны пастамент, і гараджанам стала вядома, што на месцы помніка Каліноўскому паўстане помнік воінам-афганцам.

БЯРОЗАЎКА

Працаўнікоў мясцовага шклозавода прымусілі даваць адбіткі пальцаў.

Эта прадпрыемства з'яўляецца горадаўтваральным, таму мала хто рыхыкнүць пайсці супраць адміністрацыі і адмовіцца ад гэтай працэдуры. Іншую працу ў Бярозаўцы знайсці практычна немагчыма. Але некалькі смелых усё ж знайшлося, яны згадзіліся пакінуць свае адбіткі толькі пасля таго, як гэта зробіць самырэктар прадпрыемства.

Падрыхтаваў Язэп Палубятка

КІНУТАЯ КОСТКА

Ніхто не можа сказаць, чым закончыцца будучая перарэгістрацыя беларускіх СМИ, і які ўвогуле далейшы лёс незалежных сродкаў масавай інфармацыі.

Нагадаем, што 8 лютага ўзступае ў дзяянне закон «Аб сродках масавай інфармацыі», згодна з якім усе без выключэння сродкі масавай інфармацыі павінны да канца гэтага года прысяці перарэгістрацыю, што будзе праводзіцца па заяўляльным прынцыпе. Маўляй, неабходна толькі накіраваць па пошце запоўненную спецыяльную форму, і праз некаторы час таму ці іншаму СМИ будзе выдадзена новае пасведчанне.

А навошта ўвогуле праводзіць гэта дастаткова стратычнае мерапрыемства?

Міністэр інфармацыі краіны Уладзімір Русакевіч лічыць, што перарэгістрацыя неабходна, каб «правесці своеасаблівы пераўлік, пазбавіцца "мёртвых

душаў" — СМИ, якія ўжо даўно дэ-факта спынілі сваё існаванне».

Старшыня Беларускага саюза журналістаў (БСЖ) Анатоль Лемяшонак таксама бачыць у гэтым толькі адны плоскі: «Мы, узельнікі інфармацыйнага поля, павінны час ад часу пацвярджаць сваю гатоўнасць паўнавартасна працаўца. І нездадоленых тут быць не можа. Што ж тычыцца асцярогі асабліві пільных... Ну, ёсьць пэўнае кола людзей, якія апрыёры ўсё ўспрымаюць у штыкі. Я думаю, што пасля таго, як закон уступіць у сілу, нарачання ў іх больш не будзе, і зайдзіці на сабе адчулоць зручнасці новай сістэмы».

Кіраўнік Цэнтра прававой абароны СМИ пры Беларускай асацыяцыі журналістаў (БАЖ) Міхаіл Пастухоў катэгарычна не згодны з гэтым меркаваннем: «Пасля ўступлення ў дзяянне новага закона аб СМИ і закона аб інфармацыі, інфарматызацыі і абароне інфармацыі, нас чакае далейшае закручванне гаек. Эта закране як друкаваныя, так і электронныя СМИ. Асабліва цяжка будзе тым журналістам, якія супрацоўнічаюць з замежнымі СМИ».

Зазначым, што новы закон аб СМИ забараняе прафесійную дзейнасць журналістаў замежных СМИ на тэрыторыі Беларусі без адпаведнай акредытациі. Згодна з новым законам, да адказніці можна будзе прыцягваць і за «распаўсюджванне недакладнай інфармацыі, якая можа нанесці шкоду дзяржаўным і грамадскім інтэрэсам».

Праўда, ёсьць узгаданы законе аб СМИ і адзін вельмі становучы момент — інтэрнэт-выданням не трэба будзе рэгістрацацца ў Міністэрстве інфармацыі. Як адзна-

чыў намеснік старшыні БАЖ Андрэй Бастунец, гэты крок з боку Мінінфарма, безумоўна, станоўчы, але і тут ёсьць свае падводныя камяні: «Савет Міністраў мог прытэрмазіць распрацоўку пастановы аб дзейнасці інтэрнэт-СМИ, каб прадміністрацаць еўраструктурам памкненне Беларусі выкананіць іх патрабаванні па прывядзенні заканадаўства аб СМИ да дэмакратычных стандартоў. Але няма гарантый, што пасля заканчэння выпрабавальнага тэрміну, вызначанага ЕС для беларускіх улад, сітуацыя не зменіцца ў горшы бок».

На думку намесніка старшыні БАЖ, гэты закон аб СМИ больш жорсткі за папярэдні яшчэ і таму, што ў органаў кантролю з'явіцца больш магчымасці для спынення дзейнасці СМИ ў судовым парадку.

Службовае пасведчанне адзінага ўзору таксама дае нямала падстаў для спекуляцый пры яго выдачы Міністэрствам інфармацыі.

Да таго ж нельга забываць, у якім стаНЕ зараз знаходзяцца незалежныя сродкі масавай інфармацыі Беларусі.

Дзесяткі закрытых незалежных газет. Шматлікія выпадкі зняволення рэдактараў і карэспандэнтаў незалежных выданняў. Збіцце соцені журналістаў недзяржаўных СМИ падчас вулічных мітынгаў і дэмманстрацый. Адмова ў акредытациі ўласным карэспандэнтам незалежных сродкаў масавай інфармацыі. Атрымлівацца, што, пускайшы ў дзяржаўныя шапікі дэве газеты — «Народную волю» і «Нашу ніву», — усёй незалежнай прэсе кінулі своеасаблівую костку...

Паводле інфармацыі БАЖ

► суд

ГОМЕЛЬСКІХ АКТЫВІСТАЎ АШТРАФАВАЛІ

Суд Цэнтральнага раёна

Гомеля аштрафаваў актыўістаў апазіцыі за несанкцыянованы пікет і непадпрададкаванне супрацоўнікамі міліцыі.

3 лютага адміністрацыяյ пратаколы, складзеныя супрацоўнікамі палка патрульна-пастовой службы УУС і дарожнага-патрульнай службы ДАІ ў дачыненні да Канстанціна Жукоўскага, Андрэя Цяноты і Васіля Такарэнкі, разгледзела суддзя Марына Дамненка. Яна признала іх вінаватымі за ўчыненні правапарушэнняў, прадугледжаных артыкууламі 23.34 і 23.4 КоAP (парушэнне парадку правядзення масавага

мерапрыемства і непадпрададкаванне законным патрабаванням міліцыі).

Маладым людзям інкрымінавалася правядзенне 3 лютага незаконнага шэсця і пікета на плошчы Леніна. Актыўісты пакараны штрафам: А. Цянота і В. Такарэнка — у памеры 80 базавых велічынь (2,8 мільёна рублёў), К. Жукоўскі — 100 базавых велічынь (3,5 мільёна рублёў).

А. Цянота і В. Такарэнка былі затрыманы супрацоўнікамі міліцыі 3 лютага на плошчы Леніна з расцяжкай «КДБ нас з працы гоніць, Канстытуцый абароніць!» і бел-чырвона-белым сцягам. К. Жукоўскі, які здымаў пікет на відзакамеру, таксама быў затрыманы.

Пры разглядзе адміністрацыйнай справы В. Такарэнка і А. Цянота заяўлі суддзі, што патрабуюць правядзення працэсу на беларускай мове, бо кепска валодаюць рускай і незусім яе разумеюць. Хадайніцтва было адхілены на той падставе, што адміністрацыйная справа ў дачыненні да А. Цяноты ў верасні 2008 года слухалася на рускай мове, якую затрыманы разумеў тады добра. У хадайніцтве было адхілены таксама В. Такарэнку на той падставе, што ён скончыў сярэднюю школу з рускай мовай навучання і павінен ёю валодаць. В. Такарэнка пасправаў адказваць на англійскай мове. Пасутніці адміністрацыйнай справы ён адмовіўся даваць паказанні.

Паводле БелААН

► ДАМОВА

АПЕРАТЫЎНАЕ РЭАГАВАННЕ

Дамову аб стварэнні калектывных сіл аператыўнага рэагавання АДКБ падпісалі 4 лютага ў Крамлі лідэры краінаў, што ўваходзяць у гэту міжнародную арганізацыю.

Гэтыя сілы будуць выкарыстоўвацца для адбіцця ваенай агрэсіі, правядзення аперацый супраць міжнароднага тэрарызму і экстэрмізму, ліквідацыі наступстваў надзвычайных сітуацый.

Плануецца, што калектывныя сілы будуць знаходзіцца

у Расіі і ім будуць прыдавацца вайсковыя падраздзяленні іншых краінаў АДКБ.

Нагадаем, у склад АДКБ уваходзяць Беларусь, Арmenія, Расія, Казахстан, Кыргызстан, Таджыкістан і Узбекістан.

Паводле «Радыё Свабода»

► АКЦЫЯ

У ГОНАР КАСТУСЯ КАЛІНОЎСКАГА

Актыўісты грамадзянскай кампаніі «Еўрапейская Беларусь» вывесілі на будынку нацыянальна-вызвольнага паўстання нацыянальны сцяг.

Бел-чырвона-белы сцяг памеры 3 на 1,5 метра быў вывешаны ў гонар гадавіны нараджэння Кастуся Каліноўскага, лідэра нацыянальна-вызвольнага паўстання 1863 года.

jeans-by.com.

► ПРАГРАМА

ДЗЕНЬ ERASMUS MUNDUS

18 лютага ў Бру塞尔і пройдзе інфармацыйны дзень адукатыўнай праграмы Еўрасаюза Erasmus Mundus. Як паведамляе прадстаўніцтва Еўракамісіі ў Мінску, усе мерапрыемствы будуць транслявацца ў прымым эфіры праз інтэрнэт.

Мэта інфармацыйнага дня — азнаёміць панянцыяльных заяўнікаў з навінкамі праграмы на 2009–2013 гады і дэталёва растлумачыць асаблівасці праграмы, а таксама даць парады па падрыхтоўцы і падачы заявак на гранты.

У першы інфармацыйны дзень Erasmus Mundus адбудзецца прэзентацыя сумесных магістэрскіх і доктарскіх праграм і праграм партнёрства. Сярод галоўных новаўядзенняў на 2009–2013 гады — павелічэнне ўзделу не-еўрапейскіх вышэйшых навучальных установ на сумесных праграмах, падтрымка сумесных доктарскіх праграм, стыпенды для еўрапейскіх і не-еўрапейскіх студэнтаў і кандыдатаў у дактары.

Інфармацыйны дзень праводзіцца бюро Еўракамісіі і Еўрапейскай выканаўчай агенцтва па пытаннях адукаты, аўдыёвізуальнай прадукцыі і культуры (EACEA), якое адказвае за кіраванне праграмай Erasmus Mundus.

У адукатыўнай праграме могуць браць удзел грамадзяніе Беларусі. Падрабязную інфармацыю можна атрымаць у прадстаўніцтве Еўракамісіі ў Мінску і ў Кіеве.

ПАЛІТЫКА

▶ З НАГОДЫ

АЛЯКСАНДР ПАТУПА: ПРЫ ПЭЎНЫХ УМОВАХ ГРАМАДСКА-КАНСУЛЬТАЦЫЙНАЯ РАДА МОЖА ПРЫНЕСЦІ СТАНОЎЧЫЯ ВЫІНКІ

Адным з тых, хто атрымаў запрашэнне ўзяць удзел у працы грамадска-кансультатыўнай рады пры Адміністрацыі презідэнта Беларусі, з'яўляеца ганаровы старшыня Беларускага саюза прадпрымальнікаў прафесар Аляксандр Патупа. Свае меркаванні наконт задач і перспектыў дзеянасці новай структуры ён выказаў у размове з карэспандэнтам «НЧ» Генадзем Кеснерам.

— Якой вы бачыце грамадска-кансультатыўную раду?

— Паводле маіх уяўленняў, эта пэўная экспертычная група, якая падбіралася па персанальнай прыкмете. Сёння, я лічу, нейкі “круглы стол” з удзелам партый, грамадскіх арганізацый — апазыцыйных і працэздэнцікіх — скрайне неефектыўны. Эта было бы папросту гублянне часу, для гэтага яшчэ трэба ствараць сітуацыю, і сітуацыя павінна стварацца менавіта за кошт экспертычных груп. Калі гэта будзе на-самрэч так, то ёсць шанс дабіцца станоўчага выніку.

Больш за тое, экспертычная група зручная ў тым сэнсе, што не так крӯдна, калі праігнаравалі

нейкую партыю ці арганізацыю. Адбор экспертаў — гэта, як кажуць, пытанне того, хто замаўліле. А другі зручны момант, што адмыслоўцаў заўжды можна прысягваць. Урэшце распаряджэнне спадара Макея (кіраўніка Адміністрацыі презідэнта — Г. К.), якое падпісана, можна по-тym падпісаць наноў, увесці дадатковых людзей, запрасіць новых экспертаў. Іншымі словамі, выпрацоўваць аптымальны склад значна прасцей. Для гэтага не спатрабіцца цяжкі механізм нейкіх партыйных галасаванняў. Скажу шчыры: калі б гаворка ішла пра нейкае фарміраванне кшталту “круглага стала”, я зусім не ўпэўнены, што пагадзіўся б на такое дарэмнае гублянне часу. У дадзеным выпадку, магчыма, будзе карысць.

— Чым рада павінна заніцца ў першую чаргу?

— Найперш там трэба абмеркаваць метадалагічныя моманты. Эканомічныя гэтым першым гадзінамі працы любой структуры, мы потым нясем велізарныя страты. У свой час два ці тры разы была збітая агромністая праца знакамітай Групу па адміністрацыйных працэдурах, бо не дамовіліся па метадологіі, што лічыць добрай працэдурай, а што трэба скасаваць. З-за гэтага вялікая колькасць пасяджэнняў прыйшла ўпустую, а тут рызыка яшчэ большая, таму

адразу трэба дамовіцца пра прынцыпы работы.

На мой погляд, прынцыпы павінны быць дастаткова простиры. Усё мусіцца засяродзіцца вакол трох асноўных кірункаў. Па-першае, было б добра, каб рада мела магчымасць разглядаць тэя праекты нарматыўных і прававых актаў, па меншай меры, сур’ёзных, значных, якія рыхтуе ўлада, выказаўца свае заўвагі, рэкамендацыі, пажаданні.

Другі момант: ёсць дзеючыя законы, падзаконныя акты, указы, дэкрэты і шмат чаго іншага. Я думаю, што і ўлада можа раіцца, але са свайго боку і мы можам вылучаць прапановы па іх змяненню, часам вельмі істотнаму, паколькі ў нашым заканадаўстве ёсць шмат чаго дастаткова негатыўнага, што варта было бы скасаваць.

І трэці момант — гэта працягова тых ці іншых праектаў з экспертычнага боку з тым, каб яны рэальна былі разгледжаны. А ў наших умовах рэальна гэта можа адбывацца толькі пры падтрымцы Адміністрацыі презідэнта, якая здольна дайць каманду тым, ці іншым міністэрствам папярэдне нашы прапановы працяговаваць і рабіць праекты ўказаў, дэкрэтаў... Гэта таксама вельмі сур’ёзна і неабходная ўмова.

На мой погляд, кожны з сябраў экспертычнай рады мусіцца мець

магчымасць незалежна вылучаць ініцыятывы па праектах нейкіх актаў. Той праект, які хаче бы прадстаўіць нехта з экспертаў ці група экспертаў, было б вельмі важна абмеркаваць: па-першае, адкрыцца новыя рысы, а пад другое, і дзяржаўны бок зможа ацаніць грамадскую рэакцыю на папярэднія прапановы або нейкі дэталі, што патрабуюць удачлівасці. Тады гэта мае сэнс.

— Чаго варта чакаць ад дзеянасці новай структуры?

— Я думаю, што такі падыход, канешне, прынясе істотную ачышчальную карысць нашаму заканадаўству, але тут вельмі важная стратэгічная карысць, таму што тады ўлада зможа абслютна шчыра сказаць: створана структура, якая ажыццяўляе, хоць і ў аблежаванай ступені, кантрольна-карэктіровачныя функцыі.

Справа ў тым, што наша ўказа-на-дэкрэтнае заканадаўства, якое ў свой час быццам бы прымалася выключна для надзвычайных абставін, надзвычайных заходаў, насамрэч замацавалася як сталае, регулярыне. Гэта вельмі зручна для ўлады.

Сапраўды, практычна не засталося кантрольных інстанцый над працээнцкай галіной улады. Парламент зарыентаваны зусім інакш, там знаходзяцца людзі, якія па сутнасці не з'яўляюцца

палітыкамі. На гэтай падставе маглі б фарміравацца ўмовы для сапраўды шырокага дыялога. Пад другое, людзі ўцягнуліся бу тую кантрольна-карэктіровачную дзеянасць, а гэта ўжо сур’ёзна ўзаемадзеянне з дзяржавай, і потым яно магло б даць новыя фармулёўкі таго, што мы разумеем пад парламентам, а магчыма, дазволіла б нават прыўнесці да нейкай іншай мадэлі выбараў.

Я хачу падкрэсліць, што працаваць з праектамі нарматыўна-прававых актаў — гэта зусім не з лозунгамі, то вельмі сур’ёзна реч. Я мяркую, што з боку экспертаў маглі быць рэкамендацыі па дасведчаных людзях, якія б маглі ўвайсці ў выкананчую ўладу на сур’ёзныя пазыцыі. То бок, гэта ўжо сапраўды добрая перспектыва, каб казаць пра дэмакратызацію і лібералізацію ўсяго працэсу ў краіне, але, канешне, пры ўмове, што ўлады змогуць прыняць гэтыя правілы гульни.

▶ МЕРКАВАННІ

ЗЯНОН ПАЗЬНЯК: ТРЭБА РАТАВАЦЬ НАЦЫЮ, А НЕ РЭЖЫМ

Калабарацыяй называў Зянон Пазьняк згоду некаторых беларускіх палітыкаў і адмыслоўцаў прыняць удзел у працы розных кансультатыўных радаў, створаных уладамі краіны. У інтэрв'ю “Польскаму радыё” старшыня Кансерватыўна-Хрысціянскай партыі пракаментаваў “кадравыя прапановы” ўладаў апазыцыі.

— Як Вы лічыце, чаму ўлада вырашила запрасіць прадстаўнікоў некаторых палітычных партый і незалежных арганізацый у створаныя ёю кансультатыўныя рады?

— Гэта стандартныя хады любой дыктатуры, якая трапляе ў няпэўнае становішча. То самае рабіць і Путін, і іншыя. Гэта вядомы механізм. Крызіс небяспечны ў першую чаргу для ўлады. У час крызісу яна можа перакуціцца. Зараз улада хоча сябе ратаваць і робіць стандартныя хады, ужо правераныя здаўна. Што датычыць гэтых людзей, якія быццам бы займаліся палітыкай, то з палітычнага пункту гледжання — гэта поўная бязглаздзіца. Гэта нонсенс! Гэта калабарацыя. Пайсці патаваць гэтых рэжым, які хоча

ватна. Крызіс трэба выкарыстаць, каб ліквідаваць гэты рэжым, каб выставіць палітычныя абвінавачанні. Таму што вінаваты ў ім рэжым. Задача палітычных сілаў у гэтага перыяд — выкарыстаць крызіс, каб ліквідаваць рэжым, каб змяніць і аднавіць уладу, каб аднавіць дзяржаўную адносіны.

— Але змагаючыся з уладай у тых умовах можна беспасяротна стравіць дзяржаву, яе эканоміку, а можа нават і суверэнітэт.

— Пакуль будзе гэты рэжым, да таго часу будуць душы ў гэтага народ, як і душы іншага. За кошт народу будуць старацца калі не выйсці з гэтага крызісу, дык хоць прынамсі неяк плаваць на паверхні. І яны ўжо некалькі месяцаў робяць гэтыя касметычныя заходы, а вынікаў ніякіх. І не можа быць вынікаў. Трэба дапамагаць адраджэнню пратэстных настроў. Пакуль іх не будзе, да гэтага часу не адбудзеца ніякіх перамен. Рэжым будзе людзей душы, а людзі будуць маўчаць. Таму першым крокам беларускіх палітычных партый павінна быць інфармацыя, асвета і дапамога ў адраджэнні пратэстных настроў у грамадстве. Каб людзі разумелі, што вінаваты ў гэтай бядзе, хто вінаваты ў кризісе на Беларусі.

— Магчыма, некаторыя палітыкі хочуць выкарыстаць

этае запрашэнне дзеля таго, каб улада пайшла на саступкі і ўсё ж правяла змены ў краіне?

— Я вам прывяду фігуральны прыклад: вы ідзяце ноччу па вуліцы і бачыце, што злодзеі рабоўці банк. Да вас падскокаўці і кажуць: “Слухай, хлопец, ты тут пастой і папільнай, каб міліцыя не ехала. Папярэдзі нас”. Якое гэта супрацоўніцтва? Гэта праства абсурд! Так не можна выкарыстаць дыктатуры, таму што яны не маюць ніякай улады, не ставілі абсалютна ніякіх умоваў. Нават не ведаюць, чым яны будуць займацца. Яны прадэмантравалі сваю нікчымнасць і гатоўнасць ісці на любых ўмовы, на любую працу, каб супрацоўнічаць з рэжымам.

— Нядайна Аляксандра Лукашэнка зацвердзіў гэтак званы “пакет па лібералізацыі эканомікі”, які ўтрымлівае мноства палёгкай для вядзення ў краіне бізнесу. Як Вы яго ацэньваце?

— Гэта ўсё маленькая паказушчыя хады, якія ў любы час могуць быць адмененія. Таму што няма грунтоўнай пераробкі, дык не можа быць, пакуль будзе гэтая ўлада. Дыктатура рабіць такія хады для таго, каб паказаць, што нешта быццам бы рабіцца. Але ў сутнасці гэта не закране глыбінных працэсаў, не закране таго выхаду, таго шляху, пры дапамозе якога мож-

на выйсці з кризісу. Унутраная палітыка ў прынцыпе не мяніеца (і мы гэта добра бачым): ні ў эканоміцы, ні ў культуры. Не мяніеца таксама міжнародная палітыка. Ідзе дэмагогія, кіўкі ў бок Масквы, у бок Брюсселя. Спадзяванне, што можна неяк выплысці на гэтай сітуацыі, узяўшы крэдыты, пагуляўшы трошкі з Москвой. Яны не маюць канкрэтнага плану. Яны не ведаюць, што будзе і колікі прадоўжыцца гэты кризіс.

— Бру塞尔 хваліць Беларусь за першыя змены і сцвярджае, што Мінск ідзе ў правільным накірунку.

— Еўрасаюз праводзіць у сваіх інтарэсах сваю геапалітыку. Дэмакратыя была сродкам гэтай палітыкі. Калі яны ўбачылі, што іх краятара над Беларусью ні на што не здольная, то пакінулі ўсё размовы пра права чалавека, пра дэмакратыю і пачалі непасрэдна супрацоўнічаць з рэжымам. У справе гэтых жа проблемаў: проблемаў геапалітычных і энергетичных. А ўсё астатніе — гэта ўмоўнасць. Еўропа мысліць зусім другім катэгорыямі. Дэмакратыя — гэта сродак для дасягнення іх палітыкі. Як толькі гэты сродак перастаў дзеянічаць, яны яго адкінулі. Гэта прадэмантравалі Чачня, Блізкі Усход і таксама Беларусь.

► ВЫЖЫВАННЕ

АБЫВАЦЕЛЬ У ВАРУНКАХ КРЫЗІСУ

Вольга Хвойн

Пра эканамічны крызіс не чуў хіба толькі глухі. Яго абміркоўваюць у грамадскім транспарце, студэнціх калідорах, кабінетах чыноўнікаў, у сталоўках і рэстарацыях. Пару месяцаў таму ўсе дыскусіі зводзіліся з большага да тэарэтычных пасажай кшталту "а ў Амерыцы, Расіі...". Цяпер у размовах перайшлі ад тэорыі да практикі: амаль у кожнага ёсьць знаёмыя, якім падрэзали заробак, скарацілі працоўны тыдзень ці звольнілі ўвогуле.

Перасыхаюць крыніцы даходаў

Беларускія прадпрыемствы змагаюцца з крызісам метадам скарачэння колькасці працоўных дзён. Прамысловы гігант, Мінскі аўтазавод, пачынае працаўцаў — трэй дні ў тыдзені. Падобную стратэгію абраў для сябе і прадпрыемствы, звязаныя з інфарматычнымі тэхналогіямі: НДІ ЭВМ і ЗАТ "НПП Белсофт".

Як паведамляе сайт "Хартыя-97", з 2 лютага МАЗ перайшоў на трохдзённы працоўны тыдзень: 2, 6, 9, 13, 16, 20, 23, 27 лютага абвешчаны прастой, людзям у гэты час будуць выплачваць 2/3 заробку. Старшыня прафкама Мінскай гарадской першаснай прафсаюзнай арганізацыі, якая ўваходзіць у

Супрацоўнікам буйнейшага беларускага прадпрыемства, якое працуе ў галіне інфармацыйных тэхналогій, ЗАТ "НВП Белсофт" паведамлі, што з першага лютага "на прадпрыемстве абвешчанае прыпыненне работы (прастой) на тэрмін да першага сакавіка 2009 года. У перыяд прастою працаўніку гарантуюцца аплата ў памеры двух трапін тарыфной стаўкі (акладу). У перыяд прастою працаўнік павінен выконваць рэжым працоўнага часу, устаноўлены працоўнай дамовай". На іншым прадпрыемстве з той жа галіны — НДІ ЭВМ — таксама пераводзяць супрацоўнікаў на трохдзённы працоўны тыдзень.

Не да жыру, быць бы жывым

Цягам аднаго месяца для мно-
гіх беларусаў стала реальнасцю то-
е, што ў мінулым годзе пада-
валася фантазія і кашмарам з выпускаў навін. Шматлікія

скараціліся ўдвая, дадаткова гаспадар у два разы скараціў працэкт, па якім вылічваўся заробак. Атрымліваецца, што на працягу месяца даход Наталлі скараціўся ў чатыры разы.

"Я збіралася паехаць летам на адпачынак, паступіць на завочнае ва ўніверсітэт, — расказвае гандлярка. — Атрымала так, што я мушу шукать новую працу, гэта цяпер няпроста. Ад адпачынку хутчай за ўсё давядзеца адмовіцца, бо навучанне ўсё ж

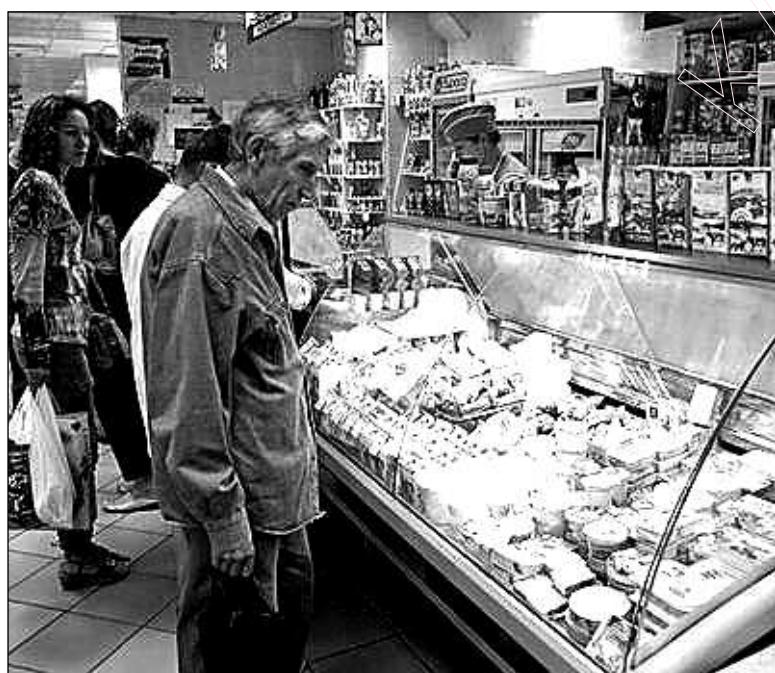
снегіні 2008 года склада 1000187 рублём, працоўных і службоўцаў — 1020299 рублём. Нават калі ўявіць, што заробкі не сталі меншымі (а такіх сфер вельмі мала), то атрымліваецца, што з новага года іх рэальны памер паменшыўся

больш чым на 20 працэнтаў, і прыкладна на столькі ж, а на некаторыя групы тавараў і больш, падскочылі цэны. І хця на пачатку снегня намеснік міністра эканомікі Беларусі Уладзімір Адашкевіч запэўніваў, што ў 2009 годзе індыкс спажывецкіх коштаў у Беларусі не перавысіць 9–11 працэнтаў, ужо цяпер бачна, што рэальнасць запланаваныя паказчыкі дагоніць і перагоніць.

Між іншым, нядоўна намесніца міністра эканомікі Таццяна Старчанка ў інтэр'ю газете «Рэспубліка» паведаміла, што падвышаць тарыфную стаўку першага разраду для арганізацый, якія выкарыстоўваюць дзяржаўныя датацыі, у першым квартале 2009 года не плануецца. І нават невялікі рост заробкі будзе магчымы толькі з улікам фінансавых магчымасцяў дзяржавы. «У адпаведнасці з рэкамендацыямі Міжнароднага валютнага фонду, прырост зарплаты ў арганізацыях дзяржаўнай формы ўласнасці і з пераважнай долей дзяржавы ў статутных фондах не павінен перавысіць 5 працэнтаў», — патлумачыла чыноўніца палітыку дзяржавы ў галіне аплатаў працы.

Здароўе не набудзеш, тым больш па такіх коштах

Але не толькі ў адпачынку ў ўсплай Турцыі і мясной наразіцы пачынаюць адмаяцца сабе беларусы. Па дадзеных Міністэрства

прадпрыемствы ўсім магчымымі спосабамі імкнуща скараціць штат ці ўрэзаны сваім супрацоўнікам заробкі. Калі на дзяржаўных прадпрыемствах кіраўніцтва пакуль імкнецца пазбегнуць прымых скарачэнняў, то на прыватных, а тым больш калі наёмныя рабочы працуе неафіцыйна, сітуацыя зусім іншая.

На дніх знаёму, якая працаўала гандлярка на адным з рынкаў, фактычна паставілі перад выбарам — звалініца ці працаўца за маленькі заробак. Сума заробку ў Наталлі вылічвалася ў працэнтах ад выручкі, з новага года абароты продажу

прадпрыемствы ўсім магчымымі спосабамі імкнуща скараціць штат ці ўрэзаны сваім супрацоўнікам заробкі. Калі на дзяржаўных прадпрыемствах кіраўніцтва пакуль імкнецца пазбегнуць прымых скарачэнняў, то на прыватных, а тым больш калі наёмныя рабочы працуе неафіцыйна, сітуацыя зусім іншая.

Найбольш яскрава гэта бачна па пакупках пенсійнераў. (Паводле дадзеных камітэта статыстыкі, сярэдні памер працоўнай пенсіі ў лістападзе мінулага года склаў 394 147 беларускіх рублёр, пенсіі па ўзросту — 40 8327 рублёр. Урад Беларусі пакуль ніякіх намераў па

кампенсацыі пенсій-стипендый-заробкаў у сувязі з дэвалвацыяй не агучваў.) Нэлі Мікалаеўна рассказала, што раней працаўала ў канструктарскім буро. Цяпер яе пенсіі хапае толькі на аплату камунальных паслуг і мінімум харчавання: «Я на ўсім імкнуся эканоміць. Набываю для супоў косткі, субпродукты, нейкія крупы. Але ўсё роўна атрымліваеща дорага. З роцай амал нічога не набываю. Хіба толькі калі зусім неабходна, то нешта з вотраткі і абутку».

Па звестках таго ж Нацыянальнага статыстычнага камітэта, налічаная сярэдняя заработка працаўнікоў Беларусі ў

аховы здароўя, у студзені кошты на некаторыя імпартныя лекі ў дзяржаўных аптэках выраслі на 20–34 працэнта, на айчынныя — на 0,5–30 працэнтаў. Міністр аховы здароўя Васіль Жарко паведаміў, што ў студзені быў праведзены маніторынг коштаў у дзяржаўных аптэках. Анализ паказаў, што кошты на імпартныя лекі, увезеныя ў рэспубліку па новых контрактах, павялічыліся ў адпаведнасці з ростам курсу валют. «Пераацэнванне лекаў не праводзілася, усё лекі, закупленыя ў 2008 годзе, прадаюцца па ранейшых коштах», — цытуе чыноўніка інфармацыйнае агенцтва БелПАН.

Рост коштаў на айчынныя лекі міністр патлумачыў tym, што прэпараты, як правіла, вырабляюцца з імпартных кампанентаў. Разам з tym Васіль Жарко паведаміў, што ў аптэках былі зафіксованыя падвышэнні коштаў на лекі, якія вырабляюцца беларуское ТАА «Фарматэхнолагія», ад 70 да 200 працэнтаў. Міністр паабіцаў, што маніторынг коштаў па найбольш запатрабаваных леках у аптэках усіх форм уласнасці будзе праводзіцца штотыдзень, і ў выпадку неабгрунтаванага значнага падвышэння коштаў інфармацыя пра гэта будзе прадавацца ў Міністэрства эканомікі. Міністэрства аховы здароўя ўжо накіравала ў Міністэрства прапанава пашырыць спіс лекавых сродкаў на 93 пазыцыі (зараз у спісе 128 лекаў), кошты на якія рэгулююцца.

I пра добрае...

Крызіс прынёс з сабой не толькі негатыўныя моманты. Напрыклад, у сталіцы пакрысе пачалі ісці ўніз кошты на арэнду жылля. Калі напрыканцы 2008 года сярэдні кошт арэнды аднапакаёвай кватэры быў каля 300 долараў у месяц, то пасля дэвалвацыі можна разлічваць на дах над галавой за 230–250 долараў і плюс аплата камунальных паслуг. На сталічным рынку арэнды жылля цяпер дастатковая працягласьць запланаваныя паказчыкі дагоніць і перагоніць.

Верагодна, што да сярэдзіны вясны кошты ў гэтым сектары эканомікі мусяць апусціцца яшчэ ніжэй. Заробкі ў большасці не растуць, а падаюць разам з курсам беларускага рубля. У такіх умовах многія маладыя сем'і, вымушаныя эканоміць, вяртаюцца назад да башкуюці шуканыя больш танныя варыянты.

Звальненні з працы таксама не такое ўжо сусветнае зло, з пункту гледжання наймальніка, канешне. Крызіс — добрая магчымасць пазбавіцца ад кадравага баласту, якім абраслі многія фірмы і кампаніі за апошнія гады. Натуральная, працаўніца пакідаюць найбольш прафесійных і дасведчаных супрацоўнікаў. Для тых, хто не можа аднесці сябе да гэтай катэгорыі, надышлі часы задуманца пра ўласны ўзоровень адкукаць і ведаў. І, магчымы, амовіца ад адпачынку ці лішніх ботаў на карысць курсаў падвышэння кваліфікацыі.

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

TV

9 ЛЮТАГА, ПАНЯДЗЕЛАК

- 1**
- 05.25 Д/с "Таямнічы мір жывёл".
 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 Навіны.
 06.05, 07.05, 08.10 "Добрай раніцы, Беларусь!"
 06.45, 07.45 Зона X.
 07.30, 08.25, 11.55 Дзелавое жыццё.
 08.20 Гатуем разам.
 08.30 У міры матораў.
 09.05, 15.25 "Беларусь. Гісторыя Перамогі".
 09.10 Nota Bene.
 09.35 Здароўе.
 10.05 Жаночнае ток-шоу "Жыццё як жыццё". Я стала ахвярой прыгажосці".
 11.05 Меладраматичны серыял "Родныя людзі".
 12.10 Вострасюжэтная меладрама "Знак ёсус".
 14.05 "Музыка для ўсіх". Кантэртная праграма.
 15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.
 15.30 Культурныя людзі.
 16.05 Гульнявое шоу "ІНТУЦЫЯ".
 16.55 Меладрама "Гарачы лёд" (Расія).
 17.50 Меладраматичны серыял "Родныя людзі".
 18.50, 01.00 "Зона X". Крымінальная хроніка.
 19.35 "Арэні". Праграма аб спорце.
 19.55 Ток-шоу "Ход у адказ".
 21.00 Панарама.
 21.50, 01.15 Драматычны серыял "Доктар Хаўс".
 Другі сезон (ЗША). Фільм "Эйфарыя". 1-я серыя.
 22.55 Крымінальная драма "Стромкія часы".
 01.05 Дзень спорту.
 02.00 "Будні чэмпіёнай". Аляксандар і Андрэй Багдановічы.
 02.30 Усе стыхі.
- H**
- 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00 Навіны.
 06.05 АНТ прадстаўляе: "Наша раніца".
 09.05 Контуры.
 10.10 АНТ прадстаўляе: "Дыханне планеты".
 10.45 Ералаш.
 11.00 Навіны.
 11.05 Навіны спорту.
 11.10 "Кантрольныя закуп".
 12.00 "Малахай".

- 13.00 Навіны.
 13.05 Навіны спорту.
 13.10 "Зразумець. Прабачыць".
 13.45 "Модны прысун".
 15.00 "Шырокая рака". Серыял. Закл. серыя.
 16.00 Навіны.
 16.10 Навіны спорту.
 16.15 "Агонь кахання". Шматсерыйны фільм.
 18.00 Навіны.
 18.15 Навіны спорту.
 18.20 Серыял "Хто ў хаце гаспадар?"
 18.55 "Чакай мяне".
 20.00 Час.
 20.30 Навіны.
 21.00 Навіны спорту.
 21.05 Ток-шоу "Выбар".
 22.00 "Група Zeta". Шматсерыйны фільм.
 23.00 Навіны.
 23.15 Навіны спорту.
 23.20 "Зваротны адлік". "Лепельскі бунт".
 23.50 "Прафесійны бокс. Альфрэда Ангулю - Андрэй Цуркан".
 00.50 Навіны.
 01.05 Навіны спорту.
- ТВ**
- 06.00 "24 гадзіны".
 06.10 "Міншчына".
 06.20 "Раніца. Студыя добра гастро".
 07.30 "24 гадзіны".
 07.40 "Раніца. Студыя добра гастро".
 08.30 "Тыдзен". Інфармацыйна-аналітычная праграма.
 09.30 "Вялікі сняданак".
 10.00 "Пяць гісторый".
 10.30 "24 гадзіны".
 10.40 "Відавочца прадстаўляе: самае смешнае".
 10.55 "Жыццё працягваеца". Тэленавела.
 11.45 "Багатая і каханая". Серыял.
 12.35 "Ваенная таямніца" з Ігарам Пракапенкам.
 13.30 "24 гадзіны".
 13.50 "Мой дом".
 14.20 "Наша справа".
 14.30 "Далёкая свята".
 14.45 "Фантастычны гісторы".
 15.35 "Я - вандруючы".
 16.00 "Культурнае жыццё" з А. Ефраемавым.

- 16.30 "24 гадзіны".
 16.50 "Спартовы тыдзень".
 17.20 "Міншчына".
 17.30 "Звана вічэра".
 18.25 "Багатая і каханая". Серыял.
 19.30 "24 гадзіны".
 20.00 "Сталічныя падрабязніцы".
 20.10 "СТБ-спорт".
 20.15 "Добры вечар, маляня".
 20.35 Фільм "Вяртаецца муж з камандзіроўкі".
 22.30 "24 гадзіны".
 22.55 "СТБ-спорт".
 23.00 "Салдаты. Новы прызыў". Серыял.
 23.55 "Закон і крымінал".
 00.00 "Сталічны футбól".
 00.30 "Гучная справа".
- aq**
- 06.55 Ранішня падзарадка.
 07.55 Смачна з Барысам Бурдой.
 08.20 Тэлебарометр.
 08.40 Усё ад бяспецы.
 09.05 У гэты дзень.
 09.10 Гадзіна суду з Паўлам Астахавым.
 10.05 Серыял "Сладчынніца" (Мексіка).
 11.00 Вайсковая камедыя "Здравія жадаю!".
 12.15 Дакументальны фільм "Я вярнуся".
 12.45 Слова пісьменніка.
 13.10 Серыял "Адплата за грахі" (Расія).
 14.00 Бухта капитана.
 14.40 Мультсерыйль "Сонік Ікс" (Японія).
 15.00 Пазакласная гадзіна.
 15.15 "Таемны гусь". Кулінарная праграма.
 15.45 "Шунін і бландынкі". Аўтамабільная праграма.
 16.15 Гадзіна суду з Паўлам Астахавым.
 17.05 Смачна з Барысам Бурдой.
 17.35 Серыял "Сладчынніца" (Мексіка).
 18.35 Навіны культуры.
 18.50 Дэтэктыўны серыял "Забойная сіла-3" (Расія).
 19.55 Беларуская часіна.
 20.50 Калыханка.
 21.15 Дэтэктыў "Калье Шарлоты" (СССР). 1-я серыя.
 22.40 Футбол. Чэмпінат Англіі. Агляд тура.
 23.35 Хакей. Формула гульні.

- РОССІЯ**
- 07.00 Добрай раніцы, Расія!
 09.10 Фільм "Каханне французская і рускае". 1994 г.
 10.30 "Ранішня пошта" з Юрыем Мікалаевым і Ларысай Грыбалёвой.
 11.00 Весткі.
 11.30 Пакой смеху.
 12.25 Уладзімір Шпудэйка ў фільме "Там удачны, за ракой". 1976 г.
 13.50 Навіны - Беларусь.
 14.00 Весткі.
 14.20 "Смерць у сядле. Інадром". Дакументальны фільм.
 15.15 "Кулагін і партнёры".
 15.50 Суд ідзе.
 16.50 Навіны - Беларусь.
 17.00 Весткі.
 17.25 "Сумленны дэтэктыў". Аўтарская праграма Эдуарда Пятрова.
 17.55 "Жанчына без мінулага". Тэлесерыял.
 18.50 Навіны - Беларусь.
 19.00 Весткі.
 19.30 Тэлесерыял "Кармеліта".
 20.30 Тэлесерыял "Карункі".
 22.30 "Кулагін і партнёры".
 23.00 "Весткі+".
 23.20 Навіны - Беларусь.
 23.30 "Стагоддзе Арама Хачатурана". Дакументальны фільм.
 00.20 Заканчэнне эфіру.
- НТВ**
- 06.00 Сёння.
 06.05 Інфармацыйны канал "Сёння раніца".
 09.00 Сёння. Вынікова праграма.
 10.00 Сёння.
 10.25 "Кулінарны паядынак".
 11.15 "Кватэрнае пытанне".
 12.10 "Следства вялі...".
 13.00 Сёння.
 13.35 Дэтэктыўны серыял "Закон і парадак: Аддзел аператуных расследаванняў".
 15.10 "Прафесія-рэпарцёр".
 15.35 "Агляд. Надзвычайнае здарэнне".

- 16.00 Сёння.
 16.30 Серыял "Кодэкс гонару-2".

- 18.10 "Надзвычайнае здарэнне. Расследование".
 18.30 "Агляд. Надзвычайнае здарэнне".
 19.00 Сёння.
 19.40 Вострасюжэтны серыял "Зверабой".
 21.40 "Сумленны панядзелак".
 22.35 "Ты не паверыш! Ньюс".
 23.00 Сёння.
 23.25 Вострасюжэтны серыял "Адрэналін".
 00.15 Дэтэктыўны серыял "Лікі".
 01.00 "Школа зласпоўя".

- 9.30** Зімовыя віды спорту. Агляд снежнага ўк-энду.

- 09.45 Скачки на лыжах з трамплина. Кубак свету ў Германіі (Вілінген). HS 145.

- 11.00 Горныя лыжы. Чэмпіянат свету ў Францыі (Валь д'Ізер). Мужчыны. Хуткасны спуск. Камбінацыя. Прамая трансляцыя.

- 12.30 Скачки ў воду з трамплина. Чэмпіянат Еўропы ў Нідэрландах (Эйндховен). 2-ідзень.

- 14.00 Горныя лыжы. Чэмпіянат свету ў Францыі (Валь д'Ізер). Мужчыны. Хуткасны спуск. Камбінацыя.

- 15.00 Горныя лыжы. Чэмпіянат свету ў Францыі (Валь д'Ізер). Слалам. Камбінацыя. Прамая трансляцыя.

- 16.00 Шары. Адкрыты чэмпіянат Уэльса. Фінал.

- 18.00 Футбол. Кваліфікацыя да Кубка свету 2010 (ПАР). Агляд 2008 г.

- 19.00 Футбол. Еўрагалі . Часопіс.

- 19.45 Футбол. Еўрагалі - Фернанда Торес.

- 20.00 Скачки на лыжах з трамплина. Кубак свету ў Германіі (Вілінген). HS 145.

- 21.15 Вось дык так!!!

- 21.30 Армрестлінг. PAL, NAL.

- 22.00 Пра рэстлінг. Vintage Collection.

- 23.30 Баявяя мастацтвы. Байцоўскі клуб. Total KO.

- 00.30 Футбол. Еўрагалі . Часопіс.

- 01.15 Футбол. Еўрагалі . Фернанда Торрес.

- 01.30 Футбол. Кваліфікацыя да Кубка свету 2010 (ПАР). Агляд 2008 г.

- 15.05 "Проста цырк".

- 15.30 "Агляд. Надзвычайнае здарэнне".

- 16.00 Сёння.

- 16.30 Вострасюжэтны серыял "Кодэкс гонару-2".
 18.10 "Ты не паверыш! Ньюс".

- 18.30 "Агляд. Надзвычайнае здарэнне".

- 19.00 Сёння.

- 19.40 Вострасюжэтны серыял "Зверабой".

- 21.40 "Вочная стаўка".

- 22.35 "Ты не паверыш! Ньюс".

- 23.00 Сёння.

- 23.25 Вострасюжэтны серыял "Адрэналін".

- 01.15 Дэтэктыўны серыял "Лікі".

- НТВ**

- 09.30 Экстэрмальны спорт. Моладзевая зона.

- 10.00 Футбол. Еўрагалі . Часопіс.

- 10.45 Футбол. Кваліфікацыя да Кубка свету 2010 (ПАР). Агляд 2008 г.

- 11.45 Футбол. Кваліфікацыя да Кубка свету 2010 (ПАР). Таварыскі матч. Аўстрывя. Турцыя.

- 12.30 Футбол. Кваліфікацыя да Кубка свету 2010 (ПАР). Таварыскі матч. Ніэрланды - Швецыя.

- 13.30 Футбол. Кваліфікацыя да Кубка свету 2010 (ПАР). Таварыскі матч. Грэцыя - Італія.

- 15.00 Тэніс. Турнір WTA у Францыі (Парыж). 2-і дзень. Прамая трансляцыя.

- 16.45 Скачки на лыжах з трамплина. Кубак свету ў Германіі (Вілінген). HS 145.

- 18.00 Скачки на лыжах з трамплина. Кубак свету ў Германіі (Клігенталь). Кваліфікацыя. HS 140. Прамая трансляцыя.

- 19.00 Футбол. Еўрагалі . Навіны.

- 19.15 Тэніс. Турнір WTA у Францыі (Парыж). 2-і дзень. Прамая трансляцыя.

- 21.00 Скачки на лыжах з трамплина. Кубак свету ў Германіі (Клігенталь). Кваліфікацыя. HS 140.

- 22.00 Бокс. Паядынак за тытул Чэмпіёна свету па версіі WBA у Швейцарыі (Цюрых). Супер-ціжкая вагавая катэгорыя. Н. Валев (Расія) - Э. Холифілд (ЗША).

- 00.00 Футбол. Кваліфікацыя да Кубка свету 2010 (ПАР). Агляд 2008 г.

- 01.00 Футбол. Еўрагалі . Навіны.

- 01.15 Скачки на лыжах з трамплина. Кубак свету ў Германіі (Клігенталь). Кваліфікацыя. HS

11 ЛЮТАГА, СЕРАДА

05.10 Дэтэктывуны серыял "Двайніты" (Расія).
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 Навіны.
06.02, 07.05 Прэс-агляд.

06.05 Дзень спорту.
06.15, 07.10, 08.10 "Добрай раніцы, Беларусь!".

06.45, 07.45 Зона X.

07.30, 11.55 Дзелавое жыццё.

08.20 Гатум разам.

08.35 Сфера інтэрэса.

09.05, 13.55 Беларусь. Гісторыя Перамогі".

09.10 Дэтэктывна меладрама "Монтэкрыста".

10.05 Меладрама "Гарачы лёд" (Расія).

10.55 Меладраматычны серыял "Родныя людзі".

11.40 "Еўрафест. Дзень за днём".

12.10 Гардзіна суду. Справы сямейных.

13.05 Тэлесерыял "Адчайная хатнія гаспадыні-3".

14.05 Альманах вандравання.

14.30 Моладзеўы камедыйны серыял "Клініка".

15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.

15.25 Хранікальна-дакументальны цыкл "Нябачны фронт" (беларусь).

16.05 Дэтэктывны серыял "Двайніты" (Расія).

16.55 Меладрама "Гарачы лёд" (Расія).

17.50 Меладраматычны серыял "Родныя людзі".

18.50, 01.15 Зона X. Крымінальная хроніка.

19.30 Зямельнае пытанне.

19.55 Дэтэктывна меладрама "Монтэкрыста".

20.50 "Спортлато. 5 з 36". Забаўяльнае шоў.

21.00 Панарама.

21.50, 01.30 Драматычны серыял "Доктар Хаўс".

Другі сезон (ЗША). Фільм "Назаўжды".

22.55 Ваенна драма "Вечер, які калыша верас".

01.20 Дзень спорту.

02.15 Моладзеўы камедыйны серыял "Клініка".

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00 Навіны навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: "Наша раніца".

09.05 "Рудая". Шматсерыйны фільм. 31-я серыя.

10.00 Прэм'ера АНТ. "Жыццё, якога не было".

Шматсерыйны фільм.

11.00 Навіны навіны.

11.05 Навіны спорту.

11.10 "Кантрольны закуп".

- 12.00** "Малахай+".
- 13.00** Навіны навіны.
- 13.05** Навіны спорту.
- 13.10** "Зразумець. Прабачыць".
- 13.45** "Модны прысуд".
- 15.00** "Рускі ў горадзе анёлаў". Шматсерыйны фільм.
- 16.00** Навіны навіны.
- 16.10** Навіны спорту.
- 16.15** "Агонь какання". Шматсерыйны фільм.
- 17.10** "Хай кажуць" з Андрэем Малахавым.
- 18.00** Навіны навіны.
- 18.15** Навіны спорту.
- 18.20** Камедыйны серыял "Хто ў хаце гаспадар?" АМЕДЫЯ (Расія), 2005 год.
- 18.55** "Рудая". Шматсерыйны фільм. 32 -я серыя.
- 20.00** Час.
- 20.30** Навіны навіны.
- 21.00** Навіны спорту.
- 21.05** Прэм'ера АНТ. "Жыццё, якога не было". Шматсерыйны фільм.
- 22.05** Прэм'ера. "Група Zeta". Шматсерыйны фільм.

- 23.05** Навіны навіны.
- 23.20** Навіны спорту.
- 23.25** "Застаца ў жывых". Шматсерыйны фільм.
- 01.05** Навіны навіны.
- 01.20** Навіны спорту.

- 06.00** "24 гадзіны".
- 06.10** "Міншчына".
- 06.20** Раніца. Студыя добра га настрою".
- 07.30** "24 гадзіны".
- 07.40** Раніца. Студыя добра га настрою".
- 08.30** "Аўтапанарама".
- 08.50** "Бой з ценем". Серыял.
- 09.40** "Відавочца прадстаўляе: самае смешнае".
- 10.00** "Пяць гісторый".
- 10.30** "24 гадзіны".
- 10.40** "Закон і крымінал".
- 10.50** "Жыццё, працягваеца". Тэленавела.
- 11.45** "Багатая і каканая". Серыял.
- 12.35** "Надзвычайны гісторы".
- 13.30** "24 гадзіны".
- 13.50** "Рэпарцёр СТБ".
- 14.20** "Далёкая свякі".
- 14.40** "Элен і рабяты - 2". Моладзеўы серыял.

- 15.35** "Салдаты. Новы прызы". Серыял.
- 16.30** "24 гадзіны".
- 16.50** "Рэактывны бокс".
- 17.20** "Міншчына".
- 17.30** "Званая вячара".
- 18.25** "Багатая і каканая". Серыял.
- 19.30** "24 гадзіны".
- 20.00** "Сталічныя падрабязнасці".
- 20.10** "СТБ-спорт".
- 20.15** "Добры вечар, малаяня".
- 20.30** "Калі ласка, жальцеся".
- 20.55** "Бой з ценем". Серыял. Заключная серыя.
- 21.00** "Мінск і мінчукі".
- 22.30** "24 гадзіны".
- 22.55** "СТБ-спорт".
- 23.00** "StartUp!". Тэлегульня.
- 23.25** "Салдаты. Новы прызы". Серыял.
- 00.20** "Закон і крымінал".
- 00.25** "Зоркі спорту".
- 00.50** "Дэтэктывна гісторы".

- 06.55** Ранішняя падзарадка.
- 07.55** Смачна з Барысам Бурдой.
- 08.20** Дэтэктывны серыял "Забойная сіла-3" (Расія).
- 09.15** У гэты дзень.
- 09.20** Гадзіна суду з Паўлам Астахавым.
- 10.10** Серыял "Спадчынніца" (Мексіка).
- 11.00** Свята музыка.
- 11.25** Пасоўшанне +.
- 11.55** Спарт-кадр.
- 12.20** Дэтэктыв "Калье Шарлоты" (СССР). 2-я серыя.
- 13.30** Серыял "Адплата за грахі" (Расія).
- 14.20** Мультсерый "Сонік Ікс" (Японія).
- 15.00** Пазакласная гадзіна.
- 15.15** "Касмапалітен". Відэаверсія.
- 16.10** Гадзіна суду з Паўлам Астахавым.
- 17.00** Смачна з Барысам Бурдой.
- 17.35** Серыял "Спадчынніца" (Мексіка).
- 18.35** Навіны культуры.
- 18.50** Дэтэктывны серыял "Забойная сіла-3" (Расія).
- 19.55** беларуская часіна.
- 20.55** Кальханка.
- 21.15** Дэтэктыв "Калье Шарлоты" (СССР). 3-я серыя, заключная.
- 22.35** "Іншыя". "Ахвяры п'янных віражоў".
- 23.05** Хакей. НХЛ. Фларыда - Таронта.

- 06.00** Сёння.
- 06.05** Інфармацыйны канал "Сёння раніца".
- 09.05** "Воччная стаўка".
- 10.00** Сёння.
- 10.20** "Асабліва небяспечны!".
- 10.55** "Галоўчная дарога".
- 11.20** Дэтэктывны серыял "Месца пад сонцам".
- 12.10** Суд прысяжных".
- 13.00** Сёння.
- 13.35** Дэтэктывны серыял "Шпіёнская гульня".
- 15.05** "Проста цырк".
- 15.30** "Агляд. Надзвычайнае здарэнне".
- 16.00** Сёння.
- 16.30** Вострасюжэтны серыял "Кодэкс гонару-2".
- 18.10** "Ты не паверыш! Ньюс".
- 18.30** "Агляд. Надзвычайнае здарэнне".

- 07.00** Добрай раніцы, Расія!
- 09.15** Тэлесерыял "Кармеліта".
- 10.10** Руская серыя. Тэлесерыял "Карункі".
- 11.00** Весткі.
- 11.30** "Сталіца лялечнай імперы". Дакументальны фільм.
- 12.00** Аляксандр Розенбаум і Кацярына Стрыйжава ў фільме "Учёкі на бок святла". 1991 г.
- 13.50** Навіны - Беларусь.
- 14.00** Весткі.
- 14.20** "Я чорчу па Маскве. Генадзь Шпалікаў". Дакументальны фільм.
- 15.15** "Кулагін і партнёры".
- 15.50** Суд ідзе.
- 16.50** Навіны - Беларусь.
- 17.00** Весткі.
- 17.25** "Гарадок". Дайджец.
- 17.55** "Жанчына без мінулага". Тэлесерыял.
- 18.50** Навіны - Беларусь.
- 19.00** Весткі.
- 19.30** Тэлесерыял "Кармеліта".
- 20.30** Русская серыя. Тэлесерыял "Карункі".
- 21.30** Леў Дураў і Марына Магілёўская ў фільме "Танга над прорвай". 2-я серыя.

- 22.00** "Сталічныя падрабязнасці".
- 22.30** "24 гадзіны".
- 23.00** "StartUp!". Тэлегульня.
- 23.25** "Салдаты. Новы прызы". Серыял.
- 00.20** "Закон і крымінал".
- 00.25** "Зоркі спорту".
- 00.50** "Дэтэктывна гісторы".

- 06.00** Сёння.
- 06.05** Інфармацыйны канал "Сёння раніца".
- 09.05** "Воччная стаўка".
- 10.00** Сёння.
- 10.20** "Асабліва небяспечны!".
- 10.55** "Галоўчная дарога".
- 11.20** Дэтэктывны серыял "Месца пад сонцам".
- 12.10** Суд прысяжных".
- 13.00** Сёння.
- 13.35** Дэтэктывны серыял "Шпіёнская гульня".
- 15.05** "Проста цырк".
- 15.30** "Агляд. Надзвычайнае здарэнне".
- 16.00** Суд ідзе.
- 16.50** Навіны - Беларусь.
- 17.00** Весткі.
- 17.25** "Відочнае-неверагоднае".
- 17.55** "Жанчына без мінулага". Тэлесерыял.
- 18.50** Навіны - Беларусь.
- 19.00** Весткі.
- 19.30** Тэлесерыял "Кармеліта".
- 20.30** Русская серыя. Прэм'ера. Алена Тэлесерыял "Карункі".
- 21.30** Юлія Рутберг, Леў Дураў і Яўген Сідзіхін у фільме "Танга над прорвай" - 2. Мужчынскі характер".

- 22.00** "Асаблістая цікавасць" з Паўлам Карэнскім.
- 22.30** "24 гадзіны".
- 22.55** "СТБ-спорт".
- 23.00** "StartUp!". Тэлегульня.
- 23.25** "Салдаты. Новы прызы". Серыял.
- 00.20** "Закон і крымінал".
- 00.25** "Гарачы лёд".
- 00.55** "Сакрэтныя гісторы".

- 07.00** Добрай раніцы, Расія

13 ЛЮТАГА, ПЯТНІЦА

05.10 Дэтэктывны серыял "Двайніты" (Расія).
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 Навіны.
06.02, 07.05 Прэс-агляд.
06.05 Дзень спорту.
06.15, 07.10, 08.10 "Добрай раніцы, Беларусь!".

06.45, 07.45 Зона X.

07.30, 11.55 Дзялэвое жыццё.

08.20 Гатуем разам.

08.35 Сфера інтарсіау.

09.05, 13.55 "Беларусь. Гісторыя Перамогі".

09.10 Дэтэктывная меладрама "Монтэкрыста" (Расія).

10.05 Меладрама "Гарачы лёд" (Расія).

10.50 Меладраматычны серыял "Родныя людзі" (Украіна).

11.40 "Еўрафест. Дзень за днём".

12.10 Гадзіны Справы сямейныя.

13.05 Тэлесерыял "Адчайная хатнія гаспадыні-3" (ЗША). Заключная серыя.

14.05 Шпілька.

14.30 Моладзеўы камедыйны серыял "Клініка" (ЗША). Заключная серыя.

15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.

15.25 Хранікальна-документальны цыкл "Нябачны фронт" (Беларусь).

16.05 Дэтэктывны серыял "Двайніты" (Расія).

16.55 Жаноче ток-шоу "Жыццё як жыццё".

"Маё дзіця і яго гроши".

18.05 Меладраматычны серыял "Родныя людзі" (Украіна).

19.30 "Зона X". Вынікі тыдня.

19.55 Дэтэктывная меладрама "Монтэкрыста" (Расія).

21.00 Панарама.

21.50 Фантастычны серыял "Героі" (ЗША).

23.35 Драматычны трэйлер "Утоенае" (Францыя - Германія - Italія).

01.45 Дзень спорту.

01.55 Моладзеўы камедыйны серыял "Клініка" (ЗША). Заключная серыя.

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00 Навіны навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: "Наша раніца".

09.05 "Рудая". Шматсерыяны фільм. 33-я

серыя.

10.00 Прэм'ера АНТ. "Жыццё, якога не было".

Шматсерыяны фільм.

11.00 Навіны спорту.

11.10 "Кантрольны закуп".

12.00 "Малахай+".

13.00 Навіны навіны.

13.05 Навіны спорту.

13.10 "Зразумець. Прабачыць".

13.45 "Модны прысуд".

15.00 "Рускі ў горадзе анёлаў". Шматсерыяны фільм.

16.00 Навіны навіны.

16.10 Навіны спорту.

16.15 "Агонь кахання". Шматсерыяны фільм.

17.10 "Хай кажуць" з Андрэем Малахавым.

18.00 Навіны навіны.

18.15 Навіны спорту.

18.20 "Дакументальны дэтэктыв". "Ціхая гадзіна".

18.55 "Поле цудаў".

20.00 Час.

20.30 Навіны навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05 "Валікая розніца".

22.45 Навіны навіны.

23.00 Навіны спорту.

23.05 Прэм'ера. Фільм "Закахацца ў нявесту братра". ЗША, 2007 год.

00.55 "Наша Belarussia".

01.25 Навіны навіны.

01.40 Навіны спорту.

06.00 "24 гадзіны".

06.10 "Міншчына".

06.20 "Раніца. Студыя добра га настрою".

07.30 "24 гадзіны".

07.40 "Раніца. Студыя добра га настрою".

08.30 "Аўтапанарама".

08.50 "Атрад". Серыял.

09.45 Відавочца прадстаўляе: самае смешнае".

10.00 "Пяць гісторый".

10.30 "24 гадзіны".

10.40 "Закон і крымінал".

10.50 "Жыццё працягваеца". Тэленавела.

11.45 "Багатая і каханая". Серыял.

12.35 "Прыватныя гісторыі".

13.30 "24 гадзіны".

13.50 "Асабістая цікавасць" з Паўлам Карэнэўскім.

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00 Навіны навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: "Наша раніца".

09.05 "Рудая". Шматсерыяны фільм. 33-я

14.20 "Элен і рабяты - 2". Моладзеўы серыял. Заключная серыя.

15.35 "Салдаты. Новы прызыў". Серыял.

16.30 "24 гадзіны".

16.50 "Гарачы лёд".

17.20 "Міншчына".

17.30 "Званак вічэра".

18.25 "Багатая і каханая". Серыял.

19.30 "24 гадзіны".

20.00 "Сталічныя падрабязнаці".

20.10 "СТБ-спорт".

20.15 "Добры вечар, маляня".

20.35 "Камедыя на пятніцах": Мал Айфенс і Міранда Отта ў фільме "Дэні - шэзлонг, які ляте".

21.00 Весткі.

21.30 "Ваянчы апостал міру". Васіль Верашчагін. Документальны фільм.

22.30 "Добрый раніцы".

22.55 "СТБ-спорт".

23.00 Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.

23.40 "Для тых, хто не спіц": Эрык Робертс у фільме "Лепшыя з лепшых: бітва у "Калізі".

ЗША, 1993 г.

23.05 Камедыйная меладрама "Анатомія Грэй" (ЗША).

19.40 "Следства вялі...".

20.30 "Надзвычайнае здарэнне. Расследование".

20.55 "Суперстар-2008". Бенефіс. Ласкавы трапеза.

22.45 Фільм тыдня. Ума Турман, Люсі Луі, Дэрыл Хана ў баявіку Квенціна Таранціна "Забіць Біла. Фільм другой".

01.10 "Наша тма".

07.00 Добрай раніцы, Расія!

09.20 Тэлесерыял "Кармеліта".

10.10 Руская серыя. Тэлесерыял "Карунікі".

Заключная серыя.

11.00 Весткі.

11.30 "Ваянчы апостал міру". Васіль Верашчагін. Документальны фільм.

12.25 Фільм "Божае стварэнне". 1991 г.

13.50 Навіны - Беларусь.

14.00 Весткі.

14.20 "Гарадскіе кунг-фу". Документальны фільм.

15.15 "Кулагін і партнёры".

15.50 Суд дыз.

16.50 Навіны - Беларусь.

17.00 Весткі.

17.25 "Гарадок". Дайджэст.

17.55 "Жанчына без мінулага". Тэлесерыял.

18.50 Навіны - Беларусь.

19.00 Весткі.

19.30 "Юрмала". Фэст гумарыстычных праграм.

21.20 Фільм "Пацалунак матыля". 2006 г.

23.20 Навіны - Беларусь.

15 ЛЮТАГА, НЯДЗЕЛЯ

06.30 Моладзевы серыял "Сэрца акіяна" (Францыя).

07.00 Меладрама "Сярожа" (СССР).

08.20 Альманах вандраванняй.

08.45 Слова Мітрапаліта Філарэта на свята Грамніц Господніх.

09.00, 12.00, 15.00 Навіны.

09.05, 12.10 "Беларусь. Гісторыя Перамогі".

09.10 Арсенал.

09.40 Камедыйны серыял "Як сказаў Джым" (ЗША).

10.05 Культурныя людзі.

10.40 Усе стыхі.

11.15 У міры матараў.

11.45 "Еўрафест. Дзень за днём".

12.20 Залатая калекцыя савецкага кінематографа. Камедыя "Тыры плюс два" (СССР).

14.00 Документальны серыял "Таямніцы забытых перамог" (Расія).

14.25 Цыкл "У інтэрсах нацыянальнай бяспекі". Хранікальна-документальны фільм "Інтэрнацыональны абавязак".

15.10 Навіны рэгіёна.

15.30 Nota Bene.

16.00 Сямейная камедыя "Дарога дадому. Неверагоднае вандраванне" (ЗША).

17.40 Суперлато.

18.40 Праз'ера. Лірчнае камедыя "Урокі спакусы" (Расія).

20.35 "Спортлато 5 з 36". Забаўляльнае шоў.

21.00 "Панарама тыдня" з Максімам Ка-роткіным.

22.35 Драма "Імгненні жыцця" (ЗША).

07.00 АНТ прадстаўляе: "Нядзельная раніца".

08.00, 09.00 Нашы навіны.

09.05 Нядзельная пропаведзь.

09.20 "Шчаслівая разам". Камедыны серыял.

09.45 "Шалапутнія нататкі" з Дмітрыем Крыловым.

10.05 Пакуль усе дома.

10.55 Фазэнда.

11.30 Разумніцы і разумнікі.

12.10 АНТ прадстаўляе: "Ранішняя пошта".

12.40 "Зваротны адлік". "Лепельскі бунт".

13.10 Фільм "Службовы раман".

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 Тэорыя неверагоднасці. "Звышмагчы-масці чалавека".

17.05 Праз'ера. "Рускія ў Галівудзе. Міфы "фабрыкі мар".

18.05 Фільм "Паляўнічыя за прывідамі. 5 гадоў праз".

20.00 Контуры.

21.05 АНТ прадстаўляе: "Дыханне планеты".

21.40 "Апошні герой: Забыцця ў раі".

22.55 "Камедзі Клаб".

23.30 Праз'ера. Прыгоднікі фільм "Брыгады Тыгра". Францыя, 2006 год.

06.55 "Вовачка". Камедыйны серыял.

07.50 "Кіно": Мал Айфенс і Міранда Отта ў фільме "Дэні – шэзлонг, які лётае". Аўстралія, 2003г.

09.30 "Аўтапанарама".

10.00 "Відавочца прадстаўляе: самае смешнае".

10.55 "Вялікі сняданак".

11.30 "Маё Каханне". Камедыйны серыял.

12.30 "Добры дзень, доктар!".

13.00 "Каханне пад наглядам". Расія, 2007г.

14.40 "Дарагая перадача".

15.05 "Культурнае жыццё" з Аляксандрам Ефремавым.

15.35 "Прывітнікі гісторыі".

16.30 "24 гадзіны".

16.50 "Рэ惆анія".

18.00 "Фантастычныя гісторыі".

19.00 "Аўтапанарама".

19.30 "Тыдзень". Інфармацыйна-аналітычнае праграма.

20.30 "Фільм тыдня": "Русалка". Расія, 2007г.

22.30 "Спартовы тыдзень".

23.00 "Вялікая гісторыя": "Галівуд. Руская дарожка".

00.35 "Сакрэтныя матэрывалы". Серыял.

07.35 Дабравест.

08.00 Мір вашаму дому.

08.10 Бухта капітана.

08.50 Наша піцерачка.

09.55 Біятлон. Чэмпіянат свету. Гонка пераследу.

Жанчыны. Прамая трансляцыя.

10.50 Фільм "Прыгоды Тома Сойера і Гекльберы Фіна" (СССР). 3-я серыя, заключная.

11.55 Мультфільм.

12.10 Біятлон. Чэмпіянат свету. Гонка пераследу.

Мужчыны. Прамая трансляцыя.

13.05 Медычныя таемніцы з доктарам А.Цярэшчанкам.

13.40 Пасоўванне.

13.55 Гаспадар.

14.25 Слявай, душа.by.

14.55 Медадраматычны серыял "Дзве зоркі" (Індыя).

17.10 Гісторыка-прыгоднікі фільм "Мяцеж на "Баунці" (ЗША).

20.20 Эзлебарометр.

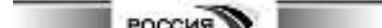
20.40 "Правы чалавека". Аўтарская праграма Яўгенія Новікова.

20.55 Серыял "Доктар Жывага" (Расія).

22.40 Свая музыка.

23.10 Пасоўванне +.

23.40 Ваеннае драма "Груз 300" (СССР).

07.00 "Здабытак рэспублікі".

07.15 Людміла Чурсіна і Міхail Галубовіч у фільме "Гонка з пераследам". 1979 г.

08.45 Мультфільмы.

09.25 "Смехапанарама" Яўгенія Петрасяна.

10.25 "Гарадок". Дайджэст.

11.00 Весткі.

11.10 "Сам сабе рэжысёр".

12.10 "Хто ў хаце гаспадар".

12.45 "Ха!": Маленькі камеды.

13.00 Дэтэктыў "Марш Турэцкага. Новае прызна-чэнне". Фільм 8, "Секта". 2 серыя.

14.00 Весткі.

14.20 Дэтэктыў "Смерць пад ветразем". 1976 г.

17.35 Прэм'ера. "Правілы самай абаяльнай. Ірына Мураўёва". Документальны фільм.

18.25 "Сумленны дэтэктыў". Аўтарская праграма Эдуарда Пятрова.

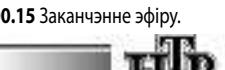
19.00 Весткі тыдні.

20.05 "Адмысловы карэспандэнт".

20.30 Фільм "Жаночае саброўства". 2007 г.

22.30 Наталя Крачоўская, Міхail Какшэнай, Уладзімір Носікі на камедыі "Пламеннік, або Рускі бізнес - 2". 2002 г.

00.15 Заканчэнне эфіру.

07.40 Мультфільм.

08.00 Сёння.

08.15 "Дзікі мір" з Цімафеем Бажэнавым.

08.45 "Ix норавы".

09.25 "Язім дома!".

10.00 Сёння.

10.20 "Надзвычайнае здарэнне. Агляд за тыдзень".

10.50 "Quattroruote". Праграма пра аўтамабілі.

11.20 "Аўтарты".

11.50 "Дачны адказ".

12.40 "Надзвычайнае здарэнне. Расследа-ванне".

13.00 Сёння.

13.25 "Крамлеўская пахаванні".

14.10 Фантастычная камедыя "Кароткае за-мыканне".

16.00 Сёння.

16.30 "Змаганне за ўласнасць".

17.00 Дэтэктыўны серыял "Закон і парадак: Аддзел агераўтунных расслед

ЦІКАВА

СЯМЕЙНЫЯ ПРАБЛЕМЫ КАМУНІСТА СІМАНЕНКІ

Іван Біч

**Секс-сімвалам України
нечакана стаў лідэр
камуністаў, які публічна
прызнаўся, што мае
каханку, малодшую за яго
на 25 гадоў.**

У сямейным жыцці галоўнага камуніста Україны Пятра Сіманенкі (56 гадоў) надыхаюць вясёлыя часы. Ён спрабуе скасаваць шлюб са сваёй жонкай Святланай, каб ажаніцца з маладой журналісткай.

Святлана і Пётр аднагодкі. Яны сябруюць з 9-га класа. Пазнаёмліся падчас гульні ў шахматы. Святлана тады перамагла Пятра, што прымусіла яго па-іншаму паглядзець на дзяўчыну. Ад шлюбу Сіманенкі маюць двух сыноў — Андрэя (1974) і Констанціна (1977). А таксама ўнукаў — дзеўствіція Валодзю і пяцігадовую Лізу.

Здавалася б, сям'я кіраўніка КПУ — моцная ячэйка грамадства. Тым больш, Сіманенка — не нейкі радыкальны камуніст, паслядоўнік Аляксандры Калантай, якая пропагандавала тэорыю "шклінкі вады" і вольны шлюб. Ён — камуніст старой савецкай закваскі.

І вось — нечаканы разрыў. Прычына банальная — Аксана Вашчанка, што нарадзілася ў 1978 годзе, парламенцкая журналистка кампаніі Украінскага радыё і станцыі "Эра".

Адносіны паміж Аксанай і Пятром яўна выйшлі за межы філіту. Тыдзень таму Вашчанка нарадзіла галоўнаму камуністу краіны дачку. Ёй ужо далі імя Марыя. Застаецца дадаць, што роды прайшлі ў элітным шпіталі Ісіда.

Раман Сіманенкі і Аксана, які піша ўкраінская жоўтая прэса, цягнеца з 2004 года, калі ва Украіне пачалася презідэнцкая кампанія. Тады маладую журналістку накіравалі ў каманду Сіманенкі, які таксама балатаваўся на пасаду кіраўніка дзяржавы. Разам ім давялося ездзіць па ўсёй краіне. Пасля гэтага яны пасябравалі. Пачаўся раман. Сіманенка не сквапіўся на падарункі. Кожны раз ён дараў ёй па 50 ружаў.

Самае смешнае, што шмат хто з палітычнага бамонду ведаў пра паходы галоўнага камуніста налева. Адзін з дэпутатаў-камуністаў на ўмовах ананімнасці паведаміў прэсе, што Аксана даўно стала прычынай канфлікту ў сям'і Сіманенкі. Жонка не магла прабачыць мужу зрады.

Часта закаханых бачылі і наведальнікі клуба "5-ы элемент" (адзін з самых вядомых клубаў Кіева). Афіцыянтам яны запомніліся сваім аўтамабілем "Лексус" і дарагімі аксесуарамі.

Узнікае лагічнае пытанне: калі ўсе ведалі, чаму праўда выплыла толькі зараз? Шмат якія эксперты падаразаюць, што тут не абышлося без палітыкі.

Па-першы, сам Сіманенка вельмі асцярожна і мала гаворыць на гэту тэму. Часам катэгарычна заяўляе: "Я не буду адказваць на любыя пытанні. Гэта маё асабістое жыццё".

Затое яго жонка ахвотна распавядае пікантныя падрабязнасці, кшталту: "Пётр Мікалаевіч

Пётр Сіманенка

Аксана Вашчанка

ужо паўгода не жыве дома, яна (Аксана) мне тэлефанавала, а я не брала слухаўку". Таксама высвятляеца, што лідэр КПУ ўжо спрабаваў развесціся з жонкай, аднак Данецкі суд адмовіў у разглядзе справы, паколькі Святлана і Пётр пратыснены ў Кіеве. Цяпер Сіманенка будзе спрабаваць атрымаць развод у сталіцы. Аднак зрабіць гэта будзе цяжка. Пакуль фармальная жонка адмаўляеца даць яму свободу.

"Я жадаю захаваць сям'ю. Ён увесе час казаў пра мараль, і такім чынам закалыхаў маю пільнасць", — лічыць Святлана. У яе ёсць яшчэ шмат цікавых аргументаў кшталту: "Яна яго апаіла, адурманила, а Пеця як мужык на яе клонуў".

Апошнім часам Святлана любіць паўтараць пра неадпаведнасць Пятра Сіманенкі прынцыпам этикі камуністычнага правадыра. "Гэта не варты камуніста ўчынек", — кажа

яна. Якраз гэты момант вельмі цікавіць палітолагаў. Імідж лавеласа кепска пасуе вобразу сапраўднага камуніста і можа адлюстроўвацца на шанцах Сіманенкі стаць кандыдатам на пасаду прэзідэнта ў наступным годзе. Ходзяць чуткі, што менавіта канкурэнты Сіманенкі падштурхнулі Святлану зладзіць скандал. Такой думкі прытрымліваюцца і сам Сіманенка.

Калі скандал спрапакавалі праціўнікі старшыні КПУ, то разлік быў зроблены правільны. Амурнія прыгоды Пятра будуть яму каштаваць нейкіх пунктаў. У КПУ назіраецца відавочны раскол па пытанню наконт таго, як ставіцца да ўчынку лідэра. Адны камуністы робяць выгляд, што нічога не здарылася. "Сям'я — асабістое справа кожнага. Нідзе не напісаны, што развод парушае камуністычную прынцыпіі", — заявіў дэпутат КПУ Аляксандар Голуб.

Другія, як Юрый Саламацін, кажуць, што паводзіны Святланы Сіманенка можна зразумець: яна маці і жонка. А калі б такое здарылася ў былой КПСС, Сіманенка паклаў бы партбілет на стол.

На інтэрнэт-форумах відавочна, што жаночыя электратраты вельмі крытычна ўспрыняю учынек Сіманенкі. У прыклад ставяць Віктара Януковіча. Яго жонка даўно стала аб'ектам жарту за свой, на думку некаторых, не вельмі прывабныя знешнія выгляд. Аднак Януковіч вядомы як добры сем'янін.

У іншых каментарах дамінуюць наступныя думкі: "Сіманенка правільна зрабіў, што кінуў старую непрыгожую мымру, якая перастала сачыць за сабой. Сапраўдны мужык!" і "Ва ўсім вінаватая журналістка, якая акруціла чалавека, што мае гроши. Але няхай не радуецца: на чужым няшчасці свайго шчасця не пабудуеш".

Аднак найбольш арыгінальную думку выказаў вядомы журналіст Яўген Ехельзон. Ён лічыць, што адзюльтэр Сіманенкі адчыняе каласальныя гарызонты ператварэння КПУ з партыі сталіністаў-маразматыкаў у партыю нармальных еўрапейскіх левых, якія падтрымліваюцца жаночыя рух, лесбіянак, гомасексуалістаў, прынцып вольнага шлюбу і г.д.

ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЕСА ПРА БЕЛАРУСЬ

Аднак зразумела, што сапраўдная мэта новай Ініцыятывы Еўрасаюза ("Усходнія партнёрства") — фармаванне санітарнага кардону па перыметры мяжы Расіі. Іншымі словамі, ЕС пашырае сяю жыццёвую прастору за кошт расійскай. Адно з ключавых пытанняў — ці прымяняюць Беларусь ці Арменія выгоды, якія маюць ад супрацоўніцтва з Расіяй, на ўсходнезнагородскую жорава ў небе. Наўрад ці Аляксандр Лукашэнка пагодзіцца на дэіндустріялізацію рэспублікі, махнушы рукою на скажок адмоўнага знешнегандлёвага сальда, і атрымае задавальненне ад навалы іскай у Еўрапейскі суд. Акрамя таго, прывядзенне нацыянальнага заканадаўства да нормаў ЕС (у тым ліку і практикі ўжывання законаў) — задача з шэрагу подзвігў Геракла. Пакутніці, гэта значыць разбурэнне ўсёй беларускай сістэмы.

Весты.com (Расія)

Пасля газавай вайны Лукашэнка і Юшчанка сустрэліся і дамовіліся наконт шэрагу агульных праектаў. Адзін з іх тычыўся транспарціроўкі азербайджанскай нафты ў абыход Расіі праз Украіну і Беларусь. Паказальна, што Москва паспяшалася пакараць Мінск за інтарэс да Каспійскай нафты, адмовіўшы ў вялікім рублёвым крэдыце. У Москве, здаецца, палічылі, што Мінск праводзіць дастаткова нелаяльную палітыку, каб разлічваць на субсиды. А гэта не пакідае сумнёваў, што энергетычна галіна робіцца для Москвы асноўнай. І якраз тут трэба чакаць асноўных падзеяў, калі інтарэс да Каспійскай нафты пачне трактавацца Масквой амаль як дэмантаж Бронзавага салдата ў Таліне. **"Эхо" (Азербайджан).**

Раней панавала версія, што Беларусь будзе ўдзельнічаць у праграме саміта выключна на

экспертным узроўні. Аднак прэзідэнт Лукашэнка пайшоў на невялікую лібералізацію рэжыму, і ў кастрычніку мінулага года ЕС адміністрація забарону на ўезд беларускіх чыноўнікаў. Не выключаны прыезд у Прагу і прэзідэнта Беларусі, які робіць паслядоўныя крокі збліжэння з Еўропай. Каго на саміце дакладна не будзе, дык гэта Расія.

Gazeta.ru (Расія)

Не чакае ніякіх кардынальных рашэнняў над пасяджэння дзяржавасцю Саюзной дзяржавы прадстаўнік фракцыі КПРФ Алег Кулікоў. Парламентарый кажа, што ў цяперашніх эканамічных умовах перспектывы стварэння Саюзу Беларусі і Расіі вельмі маленькія, паколькі прайшли часы, калі быў як нармальны бюджет, так і больш спакойная сітуацыя. "Ва ўмовах крэзісу, калі мы не здольныя выконваць усе эканамічныя

пажаданні Беларусі, і яна мае пазычыць гроши ў Міжнароднага валютнага фонду, назіраецца пахадданне ў расійска-беларускіх адносінах.

REGIONS.RU (Расія)

Рыторыка Лукашэнкі выразна антыамерыканская, аднак, як і ў выпадку з Арменіяй, ад географіі не збегчы. Рэспубліка Беларусь знаходзіцца ў Еўропе, таму цалкам ісці на разрыў з Захадам Лукашэнка не можа. Другі аспект — унутраная палітыка і бізнес. Любая саступка Мінска Москве ўспрымаецца камандай Лукашэнкі вельмі балючы: ці не стане гэта пачаткам актыўнай інтэрвенцыі расійскага бізнесу ў беларускую гаспадарку (гэта ў Мінску разглядаюць таксама як пагрозу асабістай уладзе Бацкі).

"Частны кірреспондент" (Расія)

ЗАМЕЖЖА

▼ МІЖНАРОДНЫЯ НАВІНЫ

КАЛУМБІЯ

Партызанская групоўка «Вайсковая революцыйная сілы Калумбії» (FARC) у аднабаковым парадку пачала маштабную аперацию. Па свай волі FARC выпусціла шэсць заложнікаў — пяць палонных паліцэйскіх і аднаго салдата. FARC — маісцкай організацыя, якая кантралюе значную частку краіны. Захоп шэсць гадоў таму Інгрыд Бетанкур — грамадзянкі Калумбіі і Францыі, кандыдата ў прэзідэнты, якую вызвалілі толькі ў мінулым годзе, вельмі негатыўна пайплываў на імідж FARC і адварнуў ад організацыі быўшых саюзнікаў (прафсаюзы, левыя партыі) і часткова спонсараў (Венесуэла і Куба). Цяпер, каб вярнуць пазітыўны образ, FARC паступова выпускае заложнікаў. Больш того, як заявіў кубінскі сенатар-камуніст, які контактуе з FARC, хутка будуць вызвалені ўсе заложнікі. Вызваленне пройдзе ў трох этапы. Усяго FARC да гэтага часу ўтримлівае 700 заложнікаў з трох тысяч, якія былі захоплены за 40 гадоў вайны ўладаў і пайстанцаў.

БОСНІЯ І ГЕРЦАГАВІНА

Боснія і Герцагавіна — краіна, якая ўзікла ў 1995 годзе пасля вайны на Балканах як дзіўны кангламерат з сербскай, мусульманскай і харвацкай зонаў. Праз 14 гадоў мясцовыя палітыкі палічылі такі фармат не самым аптымальным. Напрыканцы студзеня паміж вядучымі партыямі трох этнічных камунаў была падпісаны дамова аб новай форме дзяржаўнай арганізацыі. Такім чынам, бліжэйшым часам край будзе складацца з чатырох адміністратыўных адзінак: мусульманскай, сербской, харвацкай і федэральнай зонаў (сталичны горад Сараево). Акрамя таго, мусульмане і харваты сформуюць дадатковую адміністратыўную адзінку ў межах федэрэцыі. Хаця афіцыйна ўсе падпісанты сцвярджаюць, што сэнс новай схемы — аптымізаваць дзейнасць дзяржаўнага апарату. Шматлікія эксперыты кажуць, што з падпісаннем документу пачаўся падзел краю як мінімум на дзве часткі: сербскую і мусульманскую-харвацкую. Прычым падзел можа адбыцца хутчэй, чым думаюць некаторыя. 23 лютага ў горадзе Мастар пройдзе новая супстрэча партыі з гэтай нагоды. У той жа дзень можа пачацца пахаванне Босніі і Герцагавіны.

ІСЛАНДЫЯ

Для Ісландыі, якая апынулася ў крызісе, адзінае выратаванне — гэта ўступленне ў Еўрасаюз. Так думаець усё больш ісландцаў, якія доўгі час круцілі носам, калі мова ішла пра магчымае ўступленне краіны ў склад ЕС. Цяпер настроі ў грамадстве абсолютна іншыя. Крыніцы ў дзяржаўных структурах Рэйк'явіка кажуць, што заяўка будзе пададзена ў маі, пасля датэрміновых выбараў у парламент. Паколькі ўзровень жыцця і стан дэмакратычных інстытутаў краіны не выклікае сумніваў, прыём Ісландыі ў структуры будзе справаю хутчэй тэхнічнай. Прайда, Олі Рэн, еўрапейскі камісар па справах пашырэння, кажа, што ЕС звычайна не прымае краіны пасобку. Тому калі Ісландыя ўступіць у Саюз, то разам з іншай краінай. Цяпер галоўныя кандыдат на сяброўства ў Еўрасаюзе — Харватыя, якую павінны прыняць у 2011 годзе. Дарэчы, нягледзячы на той факт, што ў Ісландыі дэмакратычны ўзікія раней, чым у шматлікіх краінах Еўропы, некаторыя партыі ў ЕС выступілі супраць ісландскіх амбіций. Мова пра кансерватараў Нідерландаў, якія лічачца самымі заўзятымі праціўнікамі прыняцця ў ЕС Турцыі. Кансерватары баяцца, што краіна з дэфолтам нацыянальной валюты — не вельмі добры падарунак для эканомікі ЕС.

ГЕРМАНІЯ

Да 2014 года ў Лейпцигу павінен з'явіцца манумент адзінству і свабодзе ў памяць пра мірную революцию ў былой ГДР у 1989 годзе. Пра гэта паведаміў міністр культуры Германіі Бернд Нойман.

Лейпциг быў адным з цэнтраў пратэсту супраць парушэння грамадзянскіх правоў у ГДР. Федэральны ўрад гатовы выдзеліць на ўзвядзенне помніка да пяці мільёнаў єўра.

Раней бундэстаг ужо прыняў рашэнне пра стварэнне помніка адзінству на палацавай плошчы ў Берліне.

► ПРАБЛЕМА

ЗАГАДКА КАМІСАРАЎ

Алег Пятроў

Улады Азербайджана перапахавалі рэшткі 26-ці бакінскіх камісараў. У праекцыі на нашу рэчаіснасць, гэта тое ж саме, што вынесці цела Леніна з Маўзалея.

Каб зразумець сутнасць праблемы, патрэбны невялікі экспурс у гісторыю. Прынамсі вартага агучыць версію, якая выкладалася ў савецкіх падручніках.

У сакавіку 1918 года ў Баку быў створаны савецкі ўрад, які складаўся з 26-ці камісараў. На ўрад ці яго можна лічыць выключна бальшавіцкім: сябрамі ўраду быў прадстаўнікі розных партый. Старатым быў і нацыянальны склад кіраўніцтва Бакінскай камуны: сем армян, трох грузін, два азербайджанцы, яўрэі, рускія, немцы.

Кіраваў органам Сцяпан Шаўміян — этнічны армянін. Дарэчы, нічога дзіўнага тут няма: да пагрому 1990 года ў сталіцы Азербайджана пражывала вялікая армянская грамада.

Так ці інакш, супрацьстаяць наступу асманскіх войскаў і атрадаў басмачоў, падтрыманых туркамі, камісары былі не ў стане. Яны спрабавалі эвакуявацца ў Астрахань, аднак паліва на караблі хапіла толькі для таго, каб даплыць да Красназаводску (цяперашня тэрыторыя Туркменістану). Красназаводск кантроліраваўся эсэрамі, за якімі стаялі англічане. Па іх загаду бакінскіх камісараў вырашылі пастаўіць да сценкі.

У 1920 годзе бальшавікі вярнуліся ў Баку. Захапіўшы Азербайджан, яны ўзгадалі пра камісараў, прывезлі іх цэлі з Туркменіі і сярточна пахавалі ў бакінскім парку Сахіл. Камісары ў дзяржаўнай міфалогіі савецкага Азербайджану адыгрывалі такую ж важную сімвалічную ролю, як партызаны ў Беларусі.

Ішлі гады. Знік СССР, Азербайджанская ССР стала незалежнай краінай. Спачатку да ўлады прыйшлі нацыяналісты з Народнага фронту, якіх праз пару гадоў у выніку перавароту змяніў рэжым аўтарытарнага палітыка Аліева. Мемарыял у парку Сахіл паглядзячы на ўсе палітычныя пературбациі спакойна існаваў. Пакуль улетку мінулага года муниципалітэт Баку не вырашыў пачаць рэканструкцыю парку, што па праекту ўключала разбурэнне мемарыяла 26-ці камісараў. Рашэнне сталічнай мэрыі было рэалізавана ўжышцё на мінулым тыдні. Былы камісараў перапахавалі на гарадскім цвіттары.

Акцыя гарадскіх уладаў выклікала не толькі палітычны, але і міжнародны скандал. Найперш пратэставалі камуністы. Азербайджанская паслядоўнікі Маркса і Леніна ў гнеўнай рэзалицы ўказвалі: «Гераізм бакінскіх камісараў набыў сусветную вядомасць і стаў прыкладам для дзесяткі мільёнаў савецкіх грамадзян, адным з самых яскравых эпізодаў савецкай гісторыі. Помнік 26 камісарам належыць усіму працоўнаму Азербайджану, усім братскім народам былога СССР. Ніхто не мае права яго разбураць». Такую ж трактоўку падтрымалі камуністы Арmenіі, Грузіі і Pacii.

«Расстрэл 26 бакінскіх камісараў». Гарэльеф. Граніт. 1924—1946. Усталяваны ў Баку ў 1958 годзе. Фрагмент

Фармальна крытычную пазіцыю да падзеі у парку Сахіл заняла і Расія. Справа, думаета, у тым, што так ці інакш дэмантараж мемарыяла 26 камісарам сімвалічна нагадвае дэмантараж іншага славутага савецкага помніка — Бронзавага салдата ў Таліне. Праўда, адміністрацыя прэзідэнта Ільхама Аліева, якога ЗША крытыкуюць за парушэнне правоў чалавека, Крамлю бліжэй, чым эстонскі ўрад. Таму пасол Расіі ў Баку зрабіў вельмі цікавую заяву. Ён паведаміў, што ён супраць разбурэння мемарыяла, аднак пратэставаць не заслікі. Прапанаваў толькі паведаміць пра перапахаванне 26-ці бакінскіх камісараў іх нащадкам.

Нарэшце, супраць дэмантаражу помніка выступілі шматлікія культурныя дзеячы Азербайджана. Іх незадавальненне выклікаў той факт, што на месцы мемарыяла плануеца пабудаваць вялікі камерцыйны цэнтр з падземным гаражам.

Лагер тых, хто падтрымлівае дэмантараж помніка, складаеца, галоўным чынам, з нацыяналістамі, якія ўвогуле знаходзяцца ў апазицыі. Фактычна ў канфліктце вакол мемарыяла яны сталі інструментам, якія падтрымліваюць нацыяналістамі з іншых краін.

Цэнтральная месца ў іх аргументацыі адыгрывае тэзіс пра тое, што Азербайджанская ССР стала незалежнай краінай. Спачатку да ўлады прыйшлі нацыяналісты з Народнага фронту, якіх праз пару гадоў у выніку перавароту змяніў рэжым аўтарытарнага палітыка Аліева. Мемарыял у парку Сахіл паглядзячы на ўсе палітычныя пературбациі спакойна існаваў. Пакуль улетку мінулага года муниципалітэт Баку не вырашыў пачаць рэканструкцыю парку, што па праекту ўключала разбурэнне мемарыяла 26-ці камісараў. Рашэнне сталічнай мэрыі было рэалізавана ўжышцё на мінулым тыдні. Былы камісараў перапахавалі на гарадскім цвіттары.

Доказам гэтага служыць той факт, што толькі ў 1933 годзе старшынёй Кампартыі АзССР стаў азербайджанец. Да таго часу кіраўнікамі Кампартыі былі армяні: Мікяян, Мірзаян, Рубеняў.

Азербайджанская нацыяналістка перакананыя, што ніякіх герояў-пакутнікаў не існавала. Была спланаваная Мікяянам аперацыя.

Падставы для такіх ініцыятыў даў цікавыя артыкулы у газете Брытанскіх камуністіў «Morning star», апублікаваны ў 1979 годзе.

Адпаведна яму, бакінскія камісараў ніхто не забіваў. Брытанцы вывезлі іх спачатку ў Ташкент, а потым у Індыю.

Аўтар артыкулу спаведае, што Шаўміян спакойна памёр у Індый.

У любым выпадку, істэрыя вакол нябожчыкаў вельмі зручна для афіцыйнага Баку. На другім плане грамадскай дыскусіі акціўнае відзе.

На кадрах ёсць усе 26 камісараў.

На кожным з нябожчыкаў былі біркі з персанальнімі дадзенымі.

Сярод зноўдзеных і перапахаваных камісараў адсутнічала цэла

з біркай «Сцяпан Шаўмін».

Ці азначае тое, што нацыяналісты маюць рацью? Пакуль гэта толькі версія. Пахаванне камісараў у 1920 годзе было знята на кінастужку. На кадрах ёсць усе 26 камісараў.

На кожным з нябожчыкаў былі біркі з персанальнімі дадзенымі.

Сярод зноўдзеных і перапахаваных камісараў адсутнічала цэла

з біркай «Сцяпан Шаўмін».

Ці азначае тое, што нацыяналісты маюць рацью? Пакуль гэта толькі версія.

Пахаванне камісараў у 1920 годзе было знята на кінастужку.

На кадрах ёсць усе 26 камісараў.

На кожным з нябожчыкаў былі біркі з персанальнімі дадзенымі.

Сярод зноўдзеных і перапахаваных камісараў адсутнічала цэла

з біркай «Сцяпан Шаўмін».

Ці азначае тое, што нацыяналісты маюць рацью? Пакуль гэта толькі версія.

Пахаванне камісараў у 1920 годзе было знята на кінастужку.

На кадрах ёсць усе 26 камісараў.

На кожным з нябожчыкаў былі біркі з персанальнімі дадзенымі.

Сярод зноўдзеных і перапахаваных камісараў адсутнічала цэла

з біркай «Сцяпан Шаўмін».

Ці азначае тое, што нацыяналісты маюць рацью? Пакуль гэта толькі версія.

Пахаванне камісараў у 1920 годзе было знята на кінастужку.

ПРЫЗНАЧЭННЕ

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО КОМИССАРИАТА Исландии

Алег Новікаў

26 студзеня кіраўніком ураду Ісландыі стала Йохана Сігурдардацір, якая стала першым у гісторыі прэм'ерам, які прытымліваеца нетрадыцыйнай сексуальнай арыентацыі.

2009 год толькі пачаўся, аднак ужо разбурыў шмат стэрэатыпашаў пра правілы палітычнай гульни. Спачатку прэзідэнтам ЗША ўпершыню ў гісторыі стаў чарнаскуры палітык Барак Абама. Літаральна праз пару дзён урад Ісландыі ўзначаліла сябры Сацыял-дэмакратычнага альянсу Йохана Сігурдардацір. Упершыню ў гісторыі кіраўніком ураду краіны стала лесбіянка.

Натуральная, некаторая кансерватыўная выданні пішуць, што прызначэнне такой асобы на высокую дзяржаўную пасаду магло адбыцца выключна ў такія цяжкія часы, як цяпер. Быццам ніхто з нармальных палітыкаў не захоча рызыковаць і несці адказнасць за курс краіны. А лесбіянкам губляць няма чаго.

Аднак, калі паглядзіш на біяграфію цяперашняга ісландскага прэм'ера, дык можна казаць, што не ёсё так проста. Йохана нарадзілася ў 1942 годзе. Вучылася ў камерцыйным інстытуце. Атрымала дыплом і пачала сваю працоўную кар'еру з самых нізой. Спачатку працавала сцюардэсай, потым — на фабрыцы. Выйшла замуж за банкіра і нарадзіла яму двух сыноў. Яшчэ падчас працы на фабрыцы была актыўным сябрам прафсаюзаў. Праз прафсаюзы яна прыйшла ў палітыку — стала сябрам Сацыял-дэмакратычнай партыі. У 1978 годзе, калі ёй было 36 гадоў, Йохана ўпершыню была абрачна ў парламент. У 1987-м ёй ужо даручылі міністэрства.

У цяперашнім парламенце яна — самы вопытны дэпутат. Йохана тройчы абралася ў парламент. Акрамя таго, чатыры разы кіравала Міністэрствам сацыяльнай аховы ў розных кабінетах.

Нягледзячы на такую палітычную кар'еру, Сігурдардацір заўсёды была сціплай. Так, будучы ўжо міністром, яна адмовілася ад службовай машыны. Адпаведна апытаўням, якія былі праведзены ў снежні мінулага года, 73 працэнта грамадзян краіны лічаць вынікі яе працы «пазитыўнымі». Простыя людзі часта называюць яе «Святая Йохана».

Праўда, былі і ў Святой Йоханы памылкі. У сярэдзіне 90-х яна беспаспяхова спрабавала стаць старшыней партыі, аднак прайграла выбары. Пасля спрабавала стварыць сваю Дэмакратычную партыю, маніфест якой называўся «Мой час яшчэ прыйдзе». Гэта

фраза стала папулярнай у краіне, аднак успрымалася хутчэй з іранічным падтэкстам. Партыя нае будаўніцтва закончылася тым, што Йохана вярнулася да сацыял-дэмакрататаў. З часам яна аднавіла свае пазіцыі ў кіраўніцтве. У папярэднім урадзе Йохана змімала пасаду міністра сацыяльнай абароны.

У студзені былы ўрад кансерватораў і сацыял-дэмакрататаў сышоў у адстаўку. Новы сфермавалі сацыял-дэмакраты і партыя «Левыя зялёныя». «Гэта будзе кабінет сацыяльнай справядлівасці», — заявіла прэм'ер, калі прадстаўляла склад свайго ўраду. Таксама можна прагназаваць, што пры Сігурдардацір Ісландыя пеграгледзіць сваю еўрапейскую палітыку. Доўгі час край адмаяўляўся ад шчыльной каепрацы з БруSELем, апасаючыся за свае рыбныя запасы. Цяпер, калі Ісландыя зразумела, што яе эканоміка вельмі слабая, краіна падасць заяву на атрыманне сяброўства ў ЕС. Афіцыйна пра гэта будзе заяўлена ў красавіку.

Ад Йоханы чакаюць вельмі шмат, аднак гэта не харектэрная для славянскай палітычнай культуры сляпая вера ў асабісты геній палітыка.

«Я не думаю, што з яго атрымаецца месця, які выратуе краіну. Не думаю, што трэба чакаць цудаў. Аднак пасля папярэдніх генерацыяў элітных палітыкаў, якія ігнаравалі нас, яе з'яўленне — нешта свежае», — пракаментаваў на вуліцы для брытанскіх журналістаў, прызначэнне Йоханы адзін з мінакоў.

А можа, цуд усё ж магчымы? 2009-ы — год сюрпрызу — толькі пачынаеца.

Аднак масавага шоку такая навіна не выклікала. Ісландыя

ПАЛАТЫКІ ТЫДНЯ

МІХАІЛ СААКАШВІЛІ

У Грузіі раскрылі чарговую шпіёнскую змову. На базе дакументаў спецыяльных службай суд Тбілісі даў згоду на затрыманне на два месяцы двух прадстаўнікоў армянскай грамады Грузіі як шпіёнаў і кантрабандыстаў зброі. Шпіянякам і кантрабандай, калі верыць суду, тыя змімаліся, каб аддзяліць ад Грузіі Джавахеци. Джавахеци — раён кампактнага пражывання армян на поўдні краіны. Тут налічваецца прыкладна 240 тысяч чалавек, палова з якіх — этнічныя армяне. Сацыяльная сітуацыя ў краі зараз вельмі складаная, асабліва пасля таго, як расійская армія пакінула мясцовую вайсковую базу, на якой трymалася ўся інфраструктура. Таму ў Джавахеци шмат тых, хто незадаволены рэжымам. Менавіта іх, на думку афіцыйнага Тбілісі, спрабуюць выкарыстоўваць замежныя разведкі. Грузінскі МУС сцвярджае, што некаторыя мясцовыя наўгадавыя арганізацыі фінансуюць замежнымі разведкамі з мэтай стварэння атмасфери нацыянальной напружанасці з перспектывай патрабавання выходу Джавахеци са складу Грузіі. У якасці доказу спецслужбы прадстаўляюць замежныя тэлефонныя размовы затрыманых актыўістаў. Расправа над армянскімі дзеячамі выклікала гучны рэзананс у суседнія Арменія. Некаторыя сябры армянскага парламенту выступілі ў падтрымку асуджаных. Таксама на бок «серапатыстаў» сталі некаторыя сябры грузінскай апазіцыі. Апаненты Саакашвілі лічаць, што прэзідэнт наўмысна раздувае нацыяналістичную істэрю, каб адцягнучы увагу грамадства ад апошніх ініцыятыў апазіцыі: яе сябры прынялі агульную дэкларацыю, у якой патрабуюць правядзення датэрміновых прэзідэнціх і парламенціх выбараў.

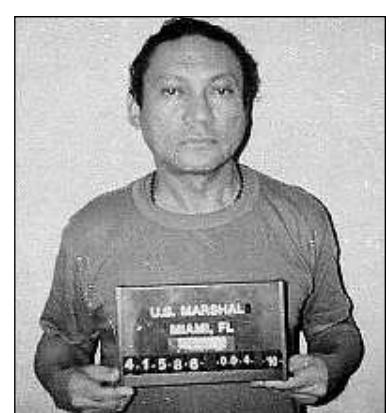
ВІКТАР ЮШЧАНКА

Гарант украінскай канстытуцыі выступіў з незвычайнім праектам. Ён прапанаваў афіцыйна адзначаць Дзень абаронцаў айчыны не 23 лютага, а 29 студзеня. Гэта дата звязана з падзеямі 29 студзеня 1918 года. У гэты дзень калі вёскі Круты на Чарнігашчыне 150 кіеўскіх студэнтаў спрабавалі прыпыніць наступленне 6 тысяч вайскоўцаў Чырвонай арміі, якія змагалася супраць Украінскай народнай рэспублікі (УНР). Бой, які, натуральная, закончыўся перамогай бальшавікоў, з часам стаў часткай украінскага нацыяналістичнага міфу. Украінская супольнасць вельмі крытычна ўспрыняла прапанову прэзідэнта. Па-першае, трэба шчыра прызнаць, што адным актам нельга знішчыць традыцыю святкавання 23 лютага. Па-другое, нават украінскія нацыяналісты мяркуюць, што існуюць лепшыя даты для святкавання Дня абаронцы Украіны. Аргументы наступныя: улетку 1917 года на вернасць УНР прысягнулі каля 300 тысяч вайскоўцаў армії Расіі (мова пра выхадцаў з Украіны). Аднак з-за правальнай палітыкі Кіева на пачатку 1918 года Цэнтральная рада была ўстане выставіць на фронт толькі 150 студэнтаў. «Хіба гэта падстава для святкавання?» — кажуць украінцы.

МАНУЭЛЬ НАР'ЕГА

У 1990 годзе дыктатара Панамы, які на дзяржаўным узроўні дапамагаў кантрабандыстам наркотыкам, узялі ў палон марсія пехацінцы ЗША. Аперацыя такога кшталту супярэчыла ўсім існуючым прававым нормам, аднак міжнародная супольнасць і нават ААН заплюшчылі на гэта вочы. Пасля дастаўкі ў ЗША, Нар'егу асудзілі да 40 гадоў турмы. Дзякуючы добрым паводзінам і рознага кшталту амністыям яму скарацілі тэрмін да 17 гадоў. Цяпер яму час выходзіць, аднак з'яўліся іншыя жадаючыя пабачыць панамца за кратамі. Мова пра Францыю, чый суд завочна асудзіў Нар'егу на дзесяць гадоў за адмыванне грошай. Натуральная, адвакаты Нар'егі просяць памілаваць свайго кліента. Тым больш, што фармальна ад яго імя тады разлічвалася жонка Мануэля, якая цяпер не хоча мець нічога агульнага з бытым мужам. Апошніе рашэнне будзе за новым дзяржаўным сакратаром ЗША Хілары Клінтан. Аднак калі яна і адмовіць Парыжу, Нар'егу чакаюць цяжкія часы. Яму, як вольнаму чалавеку, прыйдзеца шукаць краіну, якая пагодзіцца дазволіць яму пражыванне. Між тым, нават у Панаме ідуць размовы пра тое, каб пазбавіць Нар'егу грамадзянства.

СУСТРЭЧА

ХТО ТАКІЯ “БУДЗІЦЕЛІ”?

Журналіст Аляксандар Тамковіч, серыя нарысаў якога, прысвечаная знакавым асобам сучаснай гісторыі Беларусі, друкавалася ў “Новым часе” і якая знайшла ўвасабленне ў асобным выданні, презентуе новую кніжку — “Будзіцелі”. Пра кнігу і не толькі нам распавёў Аляксандар Тамковіч, калі завітаў у рэдакцыю.

— Здаецца, што гэта ўжо чацвёртая кніга за апошнія два з паловай гады?

— Так, калі лічыць па назвах. Але калі ўлічыць, што трэй апошнія маюць англомоўныя аналагі, то ўсяго будзе сем кніг. Я не лічу сябе пісьменнікам у класічным разуменні гэтага слова. Я — журналіст, і ўсе кнігі — гэта прыклад выклучна журнالісцкай работы. Звычайна, праца над кожнай ідзе больш за год, таму прэтэндаваць за хуткапісанне, на месца ў кнізе рэкордаў Гінеса ніяк не магу. Іншая справа, што амаль усе праекты ішлі паралельна, зрешты, як і запланаваныя на 2009 год.

— “Будзіцелі” — не зусім звычайная назва, адкуль яна?

— На пачатку мінулага стагоддзя ў Чэхіі і Славакіі так называлі тых, хто заклікаў людзей да

супраціву Аўстра-Венгрыі. Былі і іншыя варыянты назвы кнігі, але спыніцца я вырашыў на tym, што падказала Галіна Васільеўна Січык. Сапраўды, гэтыя людзі абдуктоўшы тых, хто побач.

— Традыцыйнае пытанне: пра што “Будзіцелі”?

— Пра жыццёвы выбор. Як напісаны на вокладцы: “Прозвішчы некаторых з іх невядомыя для шырокай грамадскасці. Часта ў інфармацыйным фокусе аказваюцца не яны, а іх дзеці і бацькі, жонкі і мужы, браты і сёстры. Між тым, многія з іх пакутуюць не менш, чым тыя, чые прозвішчы ўсе чулі.

Сапраўды, там ёсьць тыя, каго ведаюць даволі многія — Зміцер Дашкеўіч, Наста Палажанка, Эніра Браніцкая, Артур Фінькевіч. Ёсьць мінчане — Мікалай Халезін, Павал Юхневіч, Вячаслаў Січык, і ёсьць Сяргей Панамароў — з правінцыяльнага Клецку. Сярод маіх герояў — бацька Цімафея Дранчука, маці Мікалая Астрэйкі і Паўла Севярынца, жонкі Андрэя Клімава і Дэмітрыя Завадскага.

Асобна варта адзначыць інфармацыйную падтрымку Камітэта абароны рапрэсаваных “Салідарнасці”. Яны сур’ёзна дапамаглі сабраць каардынаты тых, з кім потым былі размовы.

Хачу ўзгадаць адзін цікавы выпадак. Спачатку я запісаў інтэр’ю з Таццянай Леановіч, жонкай вядомага палітвязня

Андрэя Клімава. Праз два месяца яго вызвалілі. Прайшло амаль паўгода. Я пісаў дома інтэр’ю з маці Андрэя Кімі Таццянай Андрэўнай і пажартаваў, што канапа ў мяне шчаслівая і хутка яе сына таксама вызваліць. Так і атрымалася.

— Якія яшчэ планы ў журнالіста Тамковіча?

— Калі Бог дасць, то ў 2009 годзе выйдуць адразу некалькі кніг з тых чатырох праектаў, над якімі я зараз працую. Усе яны амаль гатовыя, таму ў чарэ майго рассказу прашу не бачыць нейкай заканамернасці. Усе важныя, дарагія, значныя.

Спачатку павінна выйсці кнішка “Лёсы”. Калі хто памятае, першая яе частка выйшла ў 2006 годзе, але сціплым накладам — 600 асобнікаў. У новым выданні хачу дадаць другую частку і “Агульны сямейны альбом”, у якім будзе больш за 130 унікальных фотаздымкаў. Дзве часткі “Лёсаў” — гэта каля сарака інтэр’ю-манагогаў, дзе вядомыя ўсёй краіне (і не толькі) людзі ўзгадваюць свой жыццёвы шлях.

Другі праект — кніга пад называй “Без палітыкі”. Гэта размовы менавіта з палітыкамі, але не пра іх палітычную дзеянасць. Палітыкі раскажуць пра свае хобі і захапленні. Напрыклад, Лябедзька — пра футбол, Губарэвіч — пра кантэйлі, Палевікова — пра горныя лыжы, Сініцын — пра

А. Тамковіч падчас прэзентацыі яго кнігі

зімовую рыбалку. Мілінкевіч успамінае дзіцяча захапленне баскетболам, а Сасноў расказвае, як ён ужо 50 год кожнае лета збірае грыбы. Вельмі цікавая атрымалася рэч, бо мы ведаєм гэтых людзей толькі з аднаго боку. А тут зусім іншы ракурс.

Трэці праект — “Невядомае пра вядомых”. Я яго яшчэ называю “Дыпламаты”. Гэта размовы з тымі амбасадарамі, якія ў Беларусі працавалі раней, і з тымі, хто працуе зараз. Там таксама не будзе амаль нічога пра палітыку або эканоміку, бо ў дадзеным выпадку зрабіць нешта цікавае, па вядомых прычынах, папросту немагчыма.

Замежныя дыпламаты раскажуць пра свой шлях у прафесію, пра свае сем’і, звычкі. Памятаеце першага

І самая галоўная задума — у 2009 годзе пройдзе чарговы з’езд Беларускай асацыяцыі журналістаў. Да гэтай падзеі я раблю книгу “Інтэр’ю, якіх не было”. Сапраўды, іх рэальна не было. Гэта віртуальная інтэр’ю. Іх пішуць мае калегі — журналісты. Я толькі падрыхтаваў агульныя для ўсіх пытанні.

ЮБІЛЕЙ

АРСЕНУ ЛІСУ — 75 ГОД

Сяргей Гваздзёў

Арсен Сяргеевіч Ліс, доктар філалогіі, лаўрэат Дзяржпрэміі Беларусі, буйнейшы беларускі навуковец — фалькларыст, літаратуразнаўц, краязнавец, гісторык і культуролаг, Сябра Саюза беларускіх пісьменнікаў, аўтар больш за 1000 артыкулаў, 15 навуковых манаграфій, падручнікаў і навучальных дапаможнікаў, укладальнік пяці тамоў акадэмічнага выдання Беларускай народнай творчасці.

Ён яшчэ і аўтар сцэнарыяў дакументальных фільмаў пра асобаў, якія стаялі ля вытокаў беларускай дзяржаўнасці, ахвяравалі сабой у імя яе: М. Гарэцкі, Б. Тарашкевіч, А. Смоліч, А. Уласаў, М. Доўнар-Запольскі, Р. Шырма. Асобы, якія паўплывалі на здзяйсненне сённяшняга юбіляра. І пра якіх было яго ці не першое слова.

Калегі па экспедыцыях памятаюць, як у любым куточку Беларусі расчытваў Арсен амаль выпнішчаныя часам і людзьмі надпісы на цвінтарах. Надвячоркам

ішоў на шпацыр “паўз жытага” слухаць цішыню зорнага неба і маўклівы распoved каласоў пра Беларусь, пра людзей, што адышли.

Арсен Ліс — навуковец і паэт з вытанчаным музычным слыхам і бездакорным мастацкім густам. Невыпадкова ён працаў над падрыхтоўкай першай кнігі народніка Уладзіміра Караптевіча.

У 1955 годзе ў часопісе “Беларусь” з’явілася першая публікацыя студэнта Арсена Ліса пра выбітнага і забытага заходнебеларускага мастака Паўла Южыка. Гэта публікацыя сталася пачаткам і яго ўласнага шляху — у наўку і ў наўцу.

Зараз наўрад ці хто здольны ўяўіць гісторыю грамадска-палітычнага руху Беларусі без Б. Тарашкевіча, гісторыю мастацтва — без М. Шчакаціхіна, жывапісу — без П. Сергіевіча і Я. Драздовіча, Я. Горыда, першыя жыццяпісі якіх належыць пяру Арсена Ліса.

Аднаўленне вартых памяці, знакавых асобаў рабілася яшчэ з 50-х гадоў, калі пачалі вяртацца з лагераў адзначаныя таўром “вораг народу” сведкі часу. Апрача веры ў неабходнасць аднаўлення гістарычнай праісторыі, аналітычных здольнасцяў, сумлення душы, малады філолог валодаў значайнай грамадзянскай мужнасцю і пэўным спрытам, каб не

нем Беларусі, па кансультатаў не аднаго разу звярталіся да яго.

Днямі пачуў прызнанне вядомага мастака, знаўцы гісторыі культуры Беларусі Уладзіміра Крукоўскага, што пра мастакоў Южыка і Сідаровіча ён даведаўся ад Ліса. Падобныя сцвярждэнні можна пачуць ад думных людзей розных генерацый і спецыяльнасцяў.

Неяк дзігутат Літоўскага Сейму (беларус па крываў) запытаўся ў Ліса: “Як гэта Вам, пан прафесар, маючы такую завершаную сістэму бачання і разумення гістарычнага шляху народа, такія перакананні, удаеца быць, як кажуць, на пльзуў?”

“Як?.. Трэба немітусліва і сумленна рабіць сваю справу. Не

варты на старыя граблі наступаць...” — па-філософску адказаў Арсен Ліс.

Абрысы навукоўца-універсала, грамадзяніна і чалавека, якога я люблю і бязмежна паважаю, можна і неабходна ўдакладняць, дадаўшы новыя штрыхі і колеры, але, як той казаў, “усё будзе мала”.

Абмяжуемся хіба пажаданнем Арсена Сяргеевічу Лісу напісаць і выдаць новую, галоўную книгу жыцця, пра Беларусь. На карысць Незалежнай Беларусі.

Рэдакцыя “НЧ” ганарыща публікацыямі нарысаў Арсена Ліса на нашых старонках. З днём нараджэння, Арсен Сяргеевіч! Здароўя Вам і новых твораў!

ВІНШАВАННЕ

Мінская гарадская арганізацыя Таварыства беларускай мовы і рэдакцыя газеты “Новы час” шчыра віншуе настоўнага змагара за родную мову, доктара гістарычных навук Леаніда Міхайлавіча Лыча з 80-годдзем.

Жадаем здароўя, доўгі і пленных гадоў працы на ніве адраджэння Бацькаўшчыны.

Абвестка

8 лютага ў Дольнай зале касцёла Святых Сымона і Алены адбудзеца ўрачыстасць з нагоды 80-годдзя доктара гістарычных навук, вядомага грамадскага дзеяча Леаніда Міхайлавіча Лыча.

ГДАВІНА

УСПАМНЫ ПРА ЛЯВОНА БАРАЗНУ

У мінулым годзе споўнілася 80 гадоў з дня нараджэння Лявона Баразны (1928–1972). Эта быў мастак шырокага творчага дыяпазону. Ён працаваў у шмат якіх галінах выяўленчага і ўжытковага мастацтва, а таксама ў мастацтвазнаўстве. Галоўная ідэя, якая кіравала ім у творчасці — быць карысным свайму народу. Яго спадчыну складаюць партрэты і пейзажы, габелены і вітражы, этнографічныя замалёўкі і мастацтвазнаўчыя працы. Але асаблівае месца займае плён этнографічных даследаванняў. У 1950-х гадах Лярон Баразна, па прыкладзе вядомага беларускага мастака Язэпа Драздовіча, вандраваў па Беларусі з вёскі ў вёску, вывучаў народныя строй і арнаментыку. Сабраў багаты і арыгінальны матэрыйял, які паслужыў асновай для стварэння унікальнага альбома «Беларуская народная вопратка» (дагэтуль, на жаль, не выдадзенага) ды іншых альбомаў.

Вялікае значэнне для вывучэння гісторыі нашага выяўленчага мастацтва і разумення развіцця традыцый мае манаграфія «Гравюры Францыска Скарыны», дзе Лявон Баразна сабраў і сістэматызаваў, зрабіўши мастацтвазнаўчы аналіз, усе вядомыя гравюры скarynáўскіх выданняў. Акрамя таго, мастак выканаў малюнкі беларускага адзення для 12-томнай універсальнай энцыклапедыі, дзе ўпершыню адлюстраваў гісторыю беларускага касцюма ад XI стагоддзя да нашых дзён. Лявон Баразна трагічна загінуў 15 жніўня 1972 года.

Прапануем вашай увазе ўспаміны пра яго Яўгена Куліка. Іх прынёс у рэдакцыю «НЧ» мастак Мікола Купава.

Сёння ўжо немагчыма прыгадаць, калі і пры якіх абставінах адбылася мая першая сустрочча з Лявонам Баразнам. Але затое чуткі пра яго самога, пра некаторыя неардынарныя на той час учынкі і паводзіны даходзілі да студэнтаў тэатральнага-мастацкага інстытута даволі рэгулярна і выклікалі ў каго з'едлівых ўхмылкі: вось, маўляў, знайшоўся дзівак, прэ супраць усіх са сваёй беларушчынай і мужъшкай мовою, а іншыя, больш рафінаваныя, праста лічылі гэта аблежванасцю ці нават «придуру».

Гэта быў час планамернага забівання беларушчыны, калі ўсё нацыянальнае татальннае вытопталася і вытапталася, зачынялася і забаранялася саветамі. Замянялася родная гісторыя, рабілася замена на рускую ўсім — у звычаях, у абрадах, у мастацкай самадзеяннасці. Перакручвалі харектар, ментальнасць беларусаў.

Таму прыклад Лявона Баразны, які недзе ў сферах мастацкага фонду і камбінаты Белпрамысловасці, не зважаючы ні на што, адкрыта і натуральна пачуваўся беларусам, — нёс сваю беларускасць тым, хто быў здатны ўстрымліць яе, дапамагаў весці сваю, хоць і невялікую, мясцовую барацьбу за, можа, і няясна яшчэ сформулюваную асабістую нацыянальную годнасць. Потым давялося яго не раз слухаць і бачыць ці то на выставах у салоне-магазіне, ці то на сходах у Саюзе мастакоў, дзе выказванні яго былі абсолютна адкрытымі і без рэверансаў хоць у чыйсці бок, а часам (як нам, маладзейшым, здавалася) рэзкімі і нават грубаватымі. У яго была мажная, нейкая вольная постаць і рухі, «вечны» швэдэр, відаць, працы народных майстрых, што нагадваў сярэднявечную кальчугу, адкрытаю і нейкай дзіцячай, хоць і не без хітрай зіхацінкі, усмешкай, калі ён падыходзіў да сябра ці аднадумца.

Шэраг сяброў у яго быў вялікі, бо яго, чалавека адкрылага і грамадзейскага, цікавілі ўсе праівы

Шчамялеў Л. З.
Партрэт мастака Яўгена Куліка

дзядзька. І Лявону хоцькі-няхочцікі давялося расплаціцца. Мы ішлі вясёлья, нападлітку, а ззаду крочыў Лявон і бурчэў сабе пад нос нешта на наш адрес.

Ён быў чалавекам вельмі дзеянім і надзвычай лёгкім на пад'ём. Памятаю, у годзе 1971-м камбінат наладзіў для сваіх работнікаў і мастакоў паездку на аўтобусе ў Прывалтку па маршруце Вільня—Рыга—Талін. Сабраліся ў дэвяты камбінат на Някрасава, селі ў аўтобус, ад'яджаем. Раштам на падворку паказаўся Лявон з рукою, суцэльна заматанай ужо даволі зашмальцаваным бінтам, — ці то сабака ўтрызнуў, ці яшчэ што.

— Куды, хлопцы, едзец?

— Ды вось, у Прывалтку.

— А чаму я не еду?

— Дык хто ж ведаў, што ты хош?

— Ды ўжо і позна, ад'яджаем.

— Не, хлопцы, я з вами! Толькі паштарт па дарозе трэба захапіць.

Усе пытанні лёсу культуры, мовы, захавання спадчыны яго непасрэдна датычылі і выклікалі актыўныя дзеянні, удзел ва ўсіх пачынаннях, нават у выпадках, здавалася, безнадзеіных у тагачасных умовах. Ён бараніў адзіншчыннікі Нямігу, яны разам з Зянонам Пазыняком «прабівали» і надрукавалі ў «Праўдзе» (цэнтральным партыйным органе КПСС) артыкул, прыгучніў нейкай накрышкай і, забраўшы яго, сказаў гаспадару, што за ўсё заплаціць вось гэты

горада, смела кідаючы выклік усёй манкуртызованай зграі, якая, нягледзячы на пратэсты, зруйнавала стары свет. Ён выступаў на амбэркаваннях усіх узроўняў супраць так званай «рэканструкцыі» старога горада. Ён браў самы актыўны і непасрэдны ўдзел у падрыхтоўцы святкавання 900-годдзя Мінска. І калі не ўдалося ажыццяўіць праект рэканструкцыі старадаўняга замчышча, стварыў разам з аднадумцамі велізарнае пано з выявою старожытнага Мінска. Яшчэ ў 1967 годзе ён распрацаў праект герба сталіцы, дакладней мадэрнізаў магдэбургскі герб Мінска з Дзевай Марыяй і анёламі (страшная «крамола»). У Лявона на выяве — таксама жанчына-маці з немаўляткам на руках. Зразумела, праект не прынялі. Сімвалі горада сталі дзве прывакзальныя вежы стаўніска-хрущчоўскага стылю.

Ён — падкрэсліва гэта — быў першым у падзвіжніцкай працы па зборні народных строяў, арнаментыкі тканін. Ён «апрануў» ансамблі і самадзеянныя калектывы ў арыгінальных, заснаваных на сапраўдных народных узорах строў.

Вельмі хвалявала Лявона раз'яднанасць сярод мастакоў у творчым саюзе. Ды і не дзіва. На працягу дзесяцігоддзяў болей за палову сяброў саюзу складалі небеларусы, у лепшым разе абыякавыя да нашых нацыянальных проблем. У пашане былі афіцыйныя пафас працы ды партызаны. Мала хто ў творчасці наогул датыкаўся да нацыянальных тэм, толькі невялічкая купка мастакоў з надзеяна выпаленым таўром «нацыяналісты». У яднані ўсіх шчырых беларусаў ён бачыў магчымасць будучага адраджэння.

Апошні год жыцця ён быў вельмі заняты працай па ўкладанні і выданні мастацкай спадчыны Францыска Скарыны — гэта яшчэ адзін унікальны прыклад «непрафесійнай» працы Лявона,

адраджэнскага универсалізму ягонай асобы.

Яго раптоўная пакутніцкая смерць абрываўся на нас і выклікала літаральна роспач у яго аднадумцаў і прыхільнікаў. Гэту трагічную вестку прынёс мне ў майстэрню Віктар Шматай. Я пачаў тэлефанаваць усім, каму мог (гэта было лета — пары адпачынку). А потым пaeхаў у Зялёны Луг, дзе кватараўваў Лявону сябар Зянон Пазыняк. Яго не было на месцы, чакаў да вечара, напісаў цыдулку з жахлівай весткаю, паведаміў, што развітанне заўтра.

Труна ў невялікай зале Саюза мастакоў... Памяшканне перапоўненое людзьмі. Свяякі ў жалобе. На сцяне фотапартрэт, абліяўаны чырвона-белым унікальным рушніком са збору Раманюка. Потым дарога ў Талачын. Пахаванне гарачым жнівеньскім днём на мясцовых могілках. Праносяць труну па вуліцах мястэчка. Шмат мясцовых, шмат і прыезджых і, вядома, тых, у каго свае асаблівія мэты. За жалобным сталом людзі расслабіліся, не стрымлівалі сябе і гаварылі ад душы, не хаваючы патаемных думак пра ўсё, што адбываецца ў Беларусі. Былі часам і вельмі рапушчыя і вайчунічы заклікі. Сказанае адрыгнулася шмат каму з прамоўцам. Назаўтра ж пра ўсё, што было на пахаванні, у дэталях ведалі і ў ЦК і ў КГБ.

Суд над забойцамі Лявона пэраторварыўся ў бясконцы фарс і здзек, з сімуляцый вар'яцтва адным з забойцаў, з адмовай і заменай паказанняў некаторых сведак, з імкненнем запляміць Лявона сцвярджэннем, што і «на сонцы ёсьць плямы» (характарыстыка Лявона адвакаткай) і асуджэннем «ребят» (так называла забойцаў тая адвакатка) да мізэрных тэрмінаў пакарання, неўзабаве скасаваных амністый.

Смерць Лявона Баразны згуртавала ўсіх неабыкавых да лёсу Айчыны, да яе культуры. На ўсе пазнейшыя часы гэты чалавек стаў прыкладам самаадданасці, працяўлівасці, непахіснасці, настойлівасці, апантанасці, самаахвярнага служэння дарагой Бацькаўшчыне.

Шмат каму ён адным толькі быццём сядроў нас — тых, хто ішоў новабмацак, сваёй прысутнасцю, натуральным беларускім існаваннем узмашніў веру, а ў многіх і распалі агенчыклюбові і цікаласці да сваёй Айчыны, паспрыяў набыццю нацыянальнай самасвядомасці. Гэта асабліва пачвердзілася на пасмяротнай выставе мастака ў 1975 годзе. Яго жыццё, яго творчасць, ягоны лёс выклікалі такую гарачую патрыятычную рэакцыю і палеміку на старонках кнігі водгукай, такі пошуг эмоций і клятваў вернасці Беларушчыне і няянавісці да яе душыцеляў, што кніга гэтая стала аб'ектам пільнага вывучэння ў аддзелах КГБ. Водгукі ў ёй леглі ў дасце іх «падапечных» і паслужылі прычынай іх выклікаў ту ту установу.

А памяць пра Лявона Баразну і праз столькі гадоў жывая і нязаслуженная. Хочаща верьшы, што гэта памяць будзе свяціці нашым наступнікам, і іхным наступнікам. На ўсе часы, пакуль будзе жыць Беларусь.

Мінск, 4 студзеня 1994 года

КУЛЬТУРА

16

АЛЬБОМ

“СТАРЫ ОЛЬСА” ВЯРТАЕ Ў ЕЎРАПЕЙСКУЮ МІНУЎШЧЫНУ

Генадзь Кеснер

У сталічнай страуні “Камяніца” прайшла прэзентатыя новага альбому “Дрыгула” слыннага беларускага фольк-гурта “Стары Ольса”. Шырокая публіка можа пазнаёміца з новай праграмай калектыву ўжо 14 лютага ў вялікай канцэртнай залі “Мінск”.

Альбом “Дрыгула” зроблены па матывах “Полацкага сыштку” — зборніка барочнай музыки. Як адзначыў дудар Зміцер Сасноўскі, выданне альбома сталася магчымым дзякуючы Згуртаванню беларусаў свету “Бацькаўшчына”, а таксама беларускай мецэнатцы з Амерыкі Ірэне Калядзе-Смірновай. Тыражаванне дыску ажыццяўляла “Беларуская музычная альтэрнатыва”.

“Вельмі моцна павялічыўся інструментарый нашага гурта, каб выкананы ранніе барока, — распавёў Зміцер Сасноўскі.

У папярэдніх праграмах мы выконвалі позні Рэнесанс, а за барочныя творы баяліся браща, таму што барока — гэта для суперпрафесіяналаў, і выконваць яго вельмі цяжка. Але зараз мы набраліся нахабства і выканалі. Мы ўпершыню, насуперак крытыцы акадэмічных музыкаў, вырашылі не проста ѿязацца за барока, але выконваць яго на аўтэнтычных інструментах, і ў кожнай нашай кампазіцыі абгрунтавана, чаму там гучыць тая ці іншыя інструменты. Да таго ж мы вырашылі зрабіць свайго ўзоруно аранжыроўкі, не падобныя на акадэмічныя, якія, паводле нашых апошніх даследаванняў, маглі прысутнічаць у той час”.

Лютніст Ілля Кульбіцкі адзначыў, што ў гэтым альбоме ўпершыню выкарыстоўваліся інструменты, якія ніколі яшчэ не гучалі. “Гэта і трамбамарына (прататып кантрабаса), і рэбек, і цыстра, іншыя канструкцыі. Усе гэтыя інструменты існавалі ў часы барока, і ўсе гэтыя інструменты рабіліся спецыяльна пад гэты новы альбом”, — падкрэсліў

музыкант. Таксама ў альбоме ўпершыню гучыць і беларуская дуда так званага німецкага тыпу, якая ўстанаўліваецца на плячы.

Што да зместу, то, як адзначыў Зміцер Сасноўскі, у альбоме ёсьць танцы, якія не сустракаюцца нідзе, акрамя “Полацкага сыштку”. “Напрыклад, танец “Дрыгула”, па якім мы і назвалі гэты альбом. Польскія даследчыкі пішуць, што ён не сустракаецца ні ў польскіх, ні ў чашскіх крыніцах — нідзе. Але па самой назве можна здагадацца, як яго танчыць, — кажа лідэр “Старога Ольсы”. — “Полацкі сыштак” складаецца з чатырох частак, але мы выконваем свецкую, танцевальную музыку, якая мае альбо єўрапейскае паходжанне, але ў ёй зменена мелодыя, зменены ноты, і сыграна па-свойму, альбо гэта танец свайго паходжання, але запісаны так, што сягае на ўзоры заходніх єўрапейскіх. То бок, гэта кангламерат самых папулярных мелодый”.

Акрамя танцаў з “Полацкага сыштку” ў альбом уваішлі камерныя творы Валянціна

Бакфарка — лютніста і кампазітара венгерскага паходжання, які жыў у Вільні ў XVI стагоддзі, — аднаго з самых славутых віртуозаў-лютністуў эпохі Рэнесансу, стваральніка прынцыпова новай тэхнікі ігры на інструментце, заснаванай на выкарыстанні дасягненняў вакальнай поліфаніі.

Маюцца на дыску і творы Андрыяна ле Роя — французскага лютніста, кампазітара і выдаўца XVI стагоддзя. На вокладцы дыску выкарыстаны фрагменты

выявы з беларускага касцельнага твору “Скокі смерці” XVII стагоддзя, які захоўваецца ў музее кляштара брэгітак у Гродна.

Што тычыцца канцэрта “Старога Ольсы” 14 лютага, то ён ладзіцца ў межах грамадскай акцыі “Будзьма” пры падтрымцы кампаніі “БелПІ” (“Беларускае пітво”) і страуні “Камяніца”. Дарэчы, пасля прэзентатыя альбома “Дрыгула” кампанія “БелПІ” прэзентавала для прысутніх і пяць гатункаў свайго кароннага напою — “Крамбамбулі”.

ВЕРНІСАЖ

ВЯРТАННЕ МАСТАКА

Сяргей Гваздэў

Не дужа людна, але ўрачыста было апоўдні 29 студзеня ў кавярні «Добрая мыслі». Нагодай стаўся вернісаж заходнебеларускага мастака “віленскай школы” Паўла Южыка (1874–1944).

Калекцыя, прадстаўленая ў экспазіцыі, сфарміравана на падставе твораў, якія належыць Смаргонскаму краязнаўчаму музею, і ўзбагачана некалькімі работамі з прыватных збораў. Прэзентавана выставка грамадскім творчым аб’яднаннем “Мастак”. Куратар — мастацтвазнаўца Таццяна Гаранская.

У адрозненні ад іншых творчых постасцяў, што зніклі з беларускіх абсягяў, Паўла Южыка, ураджэнца Смаргоншчыны, трохі ведалі, ці, хутчэй, нешта чулі пра яго. Ён не быў зааронены, рэпрэсаваны ці аблапотнена забыты, але імя яго не мела разголосу, а творчы даробак заставаўся незапатрабаваным.

Мінулае не перайначыш, але досвед жа існуе для будучыні... Менавіта для будучыні і ўласнага сумлення Надзея Емельянаўна Маркова, руліўца беларушчыны, галоўны захавальнік Смаргонскага краязнаўчага музея, узімку і восень, цягам не аднаго года абыходзіла навакольныя вёсачкі. Пакуль у 1989 годзе не выйшла на след мастака, не адшукала яго працы. Цікава, што іх грашовы эквівалент на той час намесніца дырэктара па навуцы Дзяржаўнага мастацкага музея БССР вызначыла адразу і канкрэтна: “Можна сапраўдны кантынент”.

даць уладальніцы карцін па пяць рублёў за кожную”, — парапала яна калегам з правінцыі. Нагадаем, столькі каштавала тады кіло каўбасы.

Дзякаваць Богу, нешта змяняеца пад аблокамі, змяняеца ў мысленні. Новая генерацыя кіраўніцтва Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі хоць і не ўсё можа, але ўсведамляе “наяўнасць запазычанасці” галоўнага храма мастацтва перад беларускім народам. І шмат робіць, каб выправіць становішча. На адкрыцці выставы, апрача іншага, гаворка ішла пра запачаткованне модных зараз дзяржаўна-грамадскіх камісій, пра адраджэнне мастацтвазнаўчых экспедыцый, пра стварэнне музея прыватных калекцыяў, музея заходнебеларускага мастацтва, шырэй — музея беларускай культуры. Але відавочна, што справу гэту мажліва агораць толькі разам — грамадзянскай супольнасці і дзяржаве, сцвярджаючы тым самым, што мы адзін народ.

Нацыянальны мастацкі музей плануе паказаць работы Южыка. Упэўнены, хоць і не “першы”, але пакажа. Хаця б пад восень, з нагоды 70-х угодкаў аб’яднання Беларусі. Карціць даведацца, які падарунак нас чакае — выставка, прысвечаная аб’яднанню Заходняй Беларусі, выставка Заходнебеларускага мастацтва ці “два ў адным” — з тых твораў, што ёсьць “пад рукой”? Шарагавае мерапрыемства ці сапраўдная падзея? Як адзначыў на адкрыцці выставы Паўла Южыка доктар мастацтвазнаўства Яўген Сахута: “Неспазнае мастацтва Заходняй Беларусі — гэта самы сапраўдны кантынент”.

Павел Южык. Свяячніца

АФІША

13 лютага клуб «Рэактар»

Metallection прадстаўляе фест «Пятніца 13» з удзелам гуртоў: «Asguard», «Nightside Glance», «Weeping Twilight», «Soulsides», «The Dim Sun» і інш.

Пачатак 18.00.

Квіткі ад 18000 да 25000.

Даведкі па тэл. +37529 6490888.

14 лютага

Вялікая зала к/з Мінск

Прэзентатыя новага альбома «Дрыгула (Полацкі сыштак)» гурта «СТАРЫ ОЛЬСА». Пачатак 19.00.

Квіткі ад 15000 да 35000.

Даведкі па тэл. +37529 6490888.

15 лютага

Палац Прафсаюзаў

Канцэрт барда і акцёра Віктора Шалкевіча.

Пачатак 19.00.

Квіткі ад 15 000 да 25 000.

Даведкі па тэл. +37529 6490888.

20 лютага клуб «Рэактар»

Штогадовы фэст-трыб'ют NIRVANA, прысвечаны дню народзінаў Курта Каўбайна. Удзельнічаюць гурты «Zaniapad», «Мутнае Вока», «Голая Манашка», «Determine», «In Joy», «LilKBez», «Психоз».

Пачатак 17.30.

Квіткі ад 18000 да 25000.

Даведкі па тэл. +37529 6490888.